

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 03 0 K 014378 18 Kž 12
Sarajevo, 29.08.2019. godine

U IME FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE!

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu u vijeću sastavljenom od sudija Nidžare Zlotrg kao predsjednice vijeća, Vesne Stanković Čosović i Dodik mr Božidarke, kao članica vijeća, uz učešće zapisničarke Senke Herić, u krivičnom predmetu protiv optuženog J. I. L. zbog krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine u sticaju sa produženim krivičnim djelom Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. istog Zakona, a sve u vezi sa članovima 54. i 55. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine i protiv optuženog S. Š. zbog krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 2. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine u sticaju sa produženim krivičnim djelom Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i sve u vezi sa članovima 33., 54. i 55. istog zakona, odlučujući o žalbama: optuženog J. I. L., njegovog branioca, advokatice M. D. iz T. i branioca optuženog S. Š., advokata A. M. iz T., izjavljenim protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 K 014378 16 K od 16.01.2018. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 29.08.2019. godine, u prisustvu federalnog tužioca Slave Lakića, optuženih J. I. L. i S. Š. i njihovih branilaca advokatice M. D. i advokata A. M., oboje iz T. donio je sljedeću:

P R E S U D U

Odbija se kao neosnovana žalba branioca optuženog S. Š. i u odnosu na optuženog S. Š. potvrđuje presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 K 014378 16 K od 16.01.2018. godine.

Djelimičnim uvažavanjem žalbe branioca optuženog J. I. L. i povodom žalbe optuženog J. I. L., po službenoj dužnosti, preinačava se presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 K 014378 16 K od 16.01.2018. godine u odluci o kazni u odnosu na optuženog J. I. L., tako što se optuženom J. I. L., za produženo krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i članom 55. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, za koje krivično djelo je oglašen krivim tom presudom, na osnovu člana 54. stav 1. i člana 49. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine utvrđuje kazna zatvora u trajanju od 6 (šest) godina i 6 (šest) mjeseci i za krivično djelo Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 59. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, utvrđuje se kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, pa se optuženi J. I. L., primjenom člana 54. stav 2. tačka

b) Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine osuđuje na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina, u koju kaznu mu se, u skladu sa odredbom člana 57. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, uračunava vrijeme provedeno u pritvoru u periodu od 28.09.2015. do 18.06.2016. godine.

U ostalom dijelu prvostepena presuda ostaje neizmijenjena.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 K 014378 16 K od 16.01.2018. godine optuženi J. I. L. (u daljem tekstu: J. I.) i S. Š. oglašeni su krivim da su počinili krivična djela, J. I. Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 59. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine zakona (u daljem tekstu: Zakona o izmjenama i dopunama KZ FBiH) za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine u sticaju sa produženim krivičnim djelom Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i članom 55. KZ FBiH za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 8 (osam) godina i 6 (šest) mjeseci i optuženi S. Š. zbog krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, u vezi sa članom 59. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama KZ FBiH za koje mu je utvrđena novčana kazna u iznosu od .... (.....) KM i produženo krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i članom 33., 54. i 55. KZ FBiH za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, pa su na osnovu člana 54. stav 2. tačka b) KZ FBiH osuđeni na jedinstvene kazne i to: J. I. na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 9 (devet) godina i optuženi S. Š. na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od (jedne) godine i novčanu kaznu u iznosu od .... (.....) KM koju je optuženi dužan platiti u jednakim ratama u roku od 1 (jedne) godine od dana pravosnažnosti presude. Ako se novčana kazna ne plati u roku koji je utvrđen u presudi, sud će bez odlaganja donijeti odluku da se novčana kazna zamijeni kaznom zatvora tako što će se za svakih započelih ... KM novčane kazne, odrediti 1 (jedan) dan zatvora, s tim što se ne može prekoračiti propisana kazna za to djelo. Na osnovu člana 57. stav 1. KZ FBiH optuženom J. I. je u izrečenu jedinstvenu kaznu zatvora uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 28.09.2015. godine do 18.06.2016. godine i optuženom S. Š. od 04.11.2015. godine do 18.06.2016. godine. Na osnovu člana 76. stav 1. KZ FBiH u vezi sa članom 30. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama KZ FBiH, optuženom J. I. izrečena je mjera bezbjednosti zabrana vršenja dužnosti .... na nivou ..... u trajanju od dvije godine, računajući od dana pravosnažnosti odluke, s tim da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora, ne uračunava u vrijeme trajanja ove mjere bezbjednosti. Na osnovu člana 202. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH (u daljem tekstu: ZKP FBiH) optuženi J. I. i S. Š. su obavezani da plate troškove krivičnog postupka o čijoj će visini, u smislu člana 200. stav 2. navedenog zakona, prvostepeni sud odlučiti posebnim rješenjem i da plate paušal sudu u iznosu od po .... KM u roku od 15 dana, od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Na osnovu člana 383. stav 4. KZ FBiH u vezi sa članom 64. Zakona o izmjenama i dopunama KZ FBiH od optuženih J. I. i S. Š. oduzeta je imovinska korist

pribavljena krivičnim djelom i to: od optuženog J. I. u iznosu od ..... KM i od optuženog S. Š. u iznosu od ..... KM koji novac postaje vlasništvo Federacije BiH.

Optuženi J. I. na osnovu člana 299. tačka c) ZKP FBiH oslobođen je optužbe da je počinio produženo krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. sve u vezi sa članom 55. KZ FBiH u vrijeme i na način naveden u tačkama B.2, B.4. i B.11. izmijenjene optužnice i na osnovu člana 203. stav 1. ZKP FBiH odlučeno je da troškovi krivičnog postupka u tom dijelu padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu člana 298. tačka b) ZKP FBiH prema optuženom J. I. odbijena je optužba da je počinio krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH u vrijeme i na način naveden u tački B.5.3. potvrđene optužnice, a na osnovu člana 203. stav 1. ZKP FBiH odlučeno je da troškovi krivičnog postupka i u tom dijelu padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Protiv osuđujućeg dijela prvostepene presude žalbu je izjavila braniteljica optuženog J. I. zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o krivičnopravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi i troškova krivičnog postupka, uz prijedlog da se žalba uvaži pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje, odnosno da se žalba uvaži pobijana presuda ukine i odredi održavanje pretresa pred Vrhovnim sudom Federacije BiH ili da se pobijana presuda preinači na način da se optuženi L. oslobodi od optužbe.

Protiv osuđujućeg dijela prvostepene presude žalbu je izjavio i optuženi J. I. bez navođenja žalbenih razloga, uz prijedlog da se njegova žalba uvaži pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili da se ukine, održi pretres pred Vrhovnim sudom i da se oslobodi od optužbe.

Žalbu je protiv prvostepene presude izjavio i branilac optuženog S. Š. zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o krivičnopravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi i troškova krivičnog postupka, uz prijedlog da se žalba uvaži, pobijana presuda ukine i da se odredi održavanje pretresa pred drugostepenim sudom ili da se prvostepena presuda preinači na način što će se optuženi S. Š. osloboditi od optužbe ili da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na žalbu optuženog J. I., njegove braniteljice i branioca optuženog Š., kantonalni tužilac je predložio da se te žalbe odbiju kao neosnovane i da se u osuđujućem dijelu prvostepena presuda potvrdi.

Federalni tužilac je podneskom broj T03 0 KTKŽ 0052614 18 od 24.12.2018. godine predložio da se žalbe optuženog J. I., njegove braniteljice i branioca optuženog S. Š. odbiju kao neosnovane i da se potvrdi prvostepena presuda.

Na sjednici vijeća ovog suda koja je održana u skladu sa odredbom člana 319. stav 1. ZKP FBiH, branioci optuženih J. I. i S. Š. su izjavili da ostaju kod žalbi, žalbenih navoda i prijedloga, optuženi J. I. je izjavio da ostaje kod žalbe koju je lično izjavio, te su

optuženi J. I. i Š. izjavili da se pridružuju izlaganju svojih branilaca. Federalni tužilac je izjavio da ostaje kod navoda i prijedloga iz pismenog podneska i navoda u pismenom odgovoru na žalbe Kantonalnog tužilaštva u Tuzli.

Ovaj sud je ispitao prvostepenu presudu u granicama navoda u izjavljenim žalbama i po službenoj dužnosti da li je na štetu optuženih povrijeđen Krivični zakon, u smislu člana 321. ZKP FBiH, pa je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

U žalbi je optuženi J. I. naveo da je optužnica protiv njega podignuta dana ..... godine, da je dana ..... godine, predmetna optužnica potvrđena, dakle samo dva dana nakon toga, da je suđenje počelo tek nakon što su M. Š. i S. Č. zaključili sporazume o priznanju krivice, dakle, suđenje nije započelo u roku od 30 dana od dana kada se izjasnio o krivici, kako je to propisano u članu 244. stav 4. ZKP FBiH. U žalbi se navodi da sve navedeno ukazuje na pristrasno postupanje suda prema njemu jer da je glavni pretres počeo u zakonskom roku, neizvjesno je da li bi Š. i Č. zaključili sporazume o priznanju krivice, jer su oni te sporazume zaključili samo radi toga da bi izašli iz pritvora. Zbog svega navedenog optuženi J. I. navodi da je ovakvim postupanjem prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 244. stav 4. ZKP FBiH i članom 2. istog zakona, te da je zbog pristrasnog stava suda prema njemu povrijeđeno njegovo pravo na odbranu i da je time počinjena i bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.

Međutim, u razlozima iznesenim u žalbi optuženog J. I. nije precizirano u čemu se ogleda pristrasnost suda prema njemu, već je samo paušalno navedeno da je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 2. i članom 244. stav 4. ZKP FBiH, bez konkretizovanja iste. Podnosilac žalbe je dužan, kada je u pitanju relativna bitna povreda odredaba krivičnog postupka (član 312. stav 2. ZKP FBiH) ukazati ne samo na radnje i propuste u kojima se ogleda neprimjenjivanje ili nepravilno primjenjivanje određene odredbe procesnog zakona, nego ukazati i u kom smislu i zbog čega je to bilo ili moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje prvostepene presude, jer ako tako ne postupi, žalbeni sud ne može odlučivati o tome. Takođe u žalbi nije konkretizovao u čemu se sastoji povreda prava na odbranu optuženog J. I. i slijedom toga i u čemu se sastoji počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, pa zbog paušalnosti i odsustva konkretizacije ovaj sud bitne povrede odredaba krivičnog postupka na koje se optuženi J. I. pozvao u žalbi, nije mogao ispitati.

Braniteljica optuženog J. I. u žalbi navodi da su u pobijanoj presudi počinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH jer je došlo do prekoračenja optužbe, a time i do povrede objektivnog identiteta izmijenjene optužnice i izreke pobijane presude, a koje se ogledaju u tome što su stavljene na teret optuženom J. L. nove radnje izvršenja krivičnog djela, te su izostavljene nedokazane inkriminacije, a koje da su kao takve zadržane u izreci presude samo bi ukazale na nedokazanost i neosnovanost optužbi za koje je optuženi J. I. osuđen pobijanom presudom.

Tako se u žalbi braniteljica optuženog J. I. navodi da je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH iz razloga što je prvostepeni sud u bitnom izmijenio činjenični opis djela u tački A izreke presude u odnosu na

izmijenjenu optužnicu, prema kojoj se optuženom J. I. stavlja na teret da je „postavio za savjetnike i saradnike u Ministarstvu osobe iz redova stranke u daljem tekstu (stranka), čiji je i podpredsjednik bio, a potom ih pozvao da, zajedno sa drugim njemu poznatim licima, postanu članovi udruženja”, međutim ovi navodi su prošireni u izreci presude tako što je navedeno „postavio za savjetnike u Ministarstvu S. Č. i S. Š. članove stranke iz redova stranke, čiji je i podpredsjednik bio, a potom ih pozvao da, zajedno sa M. Š. podpredsjednikom stranke i predsjednikom ...odbora stranke ..... kantonu, a od ...2012. godine i E. A. članom stranke i .... ministrom .....u Vladi ....., postanu članovi udruženja". U žalbi se navodi da je sud izvršio intervenciju tako što je umjesto nepreciznih navoda u izmijenjenoj optužnici vezano za to koje osobe je postavio za savjetnike i koga je pozvao da bude član navodnog udruženja, tačno naveo o kojim licima se radi i time prekoračio izmijenjenu optužnicu.

Braniteljica optuženog J. I. u žalbi ukazuje i na izmjene činjeničnog opisa u izreci pobijane presude u odnosu na izmijenjenu optužnicu smatrajući da su u izreku pobijane presude unesene nove činjenice o postojanju „dogovora”, koje nisu bile sadržane u izmijenjenoj optužnici i da je na taj način prvostepeni sud prekoračio optužbu i time počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH. Tako braniteljica navodi da je u izmijenjenoj optužnici navedeno „da bi u cilju realizacije kriminalnog nauma L., suprotno Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju”... „provedbene propise koje je predlagao i donosio prilagođavao na način koji će mu omogućiti i olakšali planirane zloupotrebe u postupku dodjele podsticaja”, dok su u izreci presude ovi navodi izmijenjeni tako što je navedeno „u cilju realizacije postignutog dogovora L.”. Dakle u žalbi braniteljica navodi da su u izreci presude navodi iz izmijenjene optužnice „kriminalnog nauma” zamijenjeni navodima „postignutog dogovora”.

Ovi žalbeni navodi braniteljice nisu osnovani.

Članom 242. stav 1. tačka c) ZKP FBiH određeno je da optužnica, između ostalog sadrži i „opis djela iz koga proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela, vrijeme i mjesto učinjenja krivičnog djela, predmet na kome je i sredstvo kojim je izvršeno krivično djelo, kao i ostale okolnosti potrebne da se krivično djelo što preciznije odredi“. Prema članu 300. stav 1. ZKP FBiH u presudi u kojoj se optuženi proglašava krivim sud će između ostalog navesti „za koje se djelo proglašava krivim, uz navođenje činjenica i okolnosti koje čine obilježje krivičnog djela, kao i i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe krivičnog zakona“ (tačka a), te „zakonski naziv krivičnog djela i koje su odredbe Krivičnog zakona primijenjene“ (tačka b). Za ocjenu je li u presudi povrijeđen identitet optužbe nužno je prvenstveno uočiti razliku između onih okolnosti koje predstavljaju zakonsko obilježje predmetnog krivičnog djela (determinisanog u vremenu i prostoru, te objektom i sredstvom) i onih okolnosti od kojih zavisi primjena određene materijalno pravne odredbe, od svih ostalih okolnosti koje samo pridonose tačnijem određivanju krivičnog djela. Izmjene onih okolnosti koje nisu elementarne bića krivičnog djela ne predstavljaju prekoračenje optužbe, već samo tačnije određenje djela za koje se sudi.

Prema tome prvostepeni sud nije ostvario bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH (prekoračenje optužbe) jer je umjesto teksta navedenog u izmijenjenoj optužnici unio u izreku presude tekst naveden u žalbi

braniteljice, jer unošenje toga teksta ne predstavlja novu kriminalnu količinu (unošenje novih činjenica) zbog koje je optuženi L. proglašen krivim, već takvo unošenje u izreku pobijane presude, izmjena činjeničnog opisa, predstavlja isključivo preciziranje događaja, kao rezultat provedenog dokaznog postupka, kako to pravilno navodi prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude.

Osim toga iz izmijenjene optužnice vidi se da je tužilac u nastavku optužnice naveo da su udruženju za vršenje krivičnih djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja „pristupili S. Č., član stranke, savjetnik u Ministarstvu, M. Š., podpredsjednik stranke i predsjednik .... .. stranke u .... kantonu, S. Š., član stranke i savjetnik u Ministarstvu, E. A., od .... 2012. godine, član stranke i .... ministar ....., . Vladi .... ..“ (strana 2., pasus treći izmijenjene optužnice), pa se slijedom toga navedenim intervencijama suda ne može govoriti o proširenju optužbe, a time i o prekoračenju izmijenjene optužnice. Iz izloženog, dakle, proizilazi da su činjenične izmjene u izreci presude rezultat, prije svega iskaza svjedoka S. Č., M. Š. i E. A., kao i ostalih ispitanih svjedoka zaposlenih u ministarstvu ..... (u daljem tekstu: ....) koji su izričito naveli da je J. I. nakon stupanja na dužnost .... ministra postavio za savjetnike S. Č. i S. Š. koji su bili članovi iste stranke kao i optuženi J. I., što ni odbrana nije osporila, da su oni zajedno sa M. Š., a od .... 2012. godine i E. A., takođe članovima iste stranke, postali pripadnici udruženja koje je osnovao optuženi J. I. za vršenje krivičnih djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, te da je optuženi J. I. sa njima održao sastanke na kojima su se dogovorili vezano za djelovanje udruženja i način djelovanja svakog pojedinca u udruženju.

Takođe u žalbi braniteljica optuženog J. L. navodi da su u tački A izmijenjene optužnice sadržani sljedeći navodi: „a zatim, u pripremi izvršenja istog krivičnog djela, u svrhu stvaranja uslova da se odobravanje i isplate novčanih podsticaja za kapitalna ulaganja za period .....2010, pa do .....2011. godine uslovljavaju povratom polovine isplaćenih sredstava, predložio Vladi usvajanje Programa utroška sredstava podsticaja za poljoprivredu za 2012 godinu (Program za 2012) prema kojem su novčane podrške po modelu kapitalnih ulaganja uvrštene u podsticaje po modelu ruralnog razvitka, a nakon toga donio Pravilnik o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ruralnog razvitka (u daljem tekstu: Pravilnik za ruralni razvitak, Sl. novine FBiH broj 56/12 od 29.06.2012. godine), koji sadrži istovjetno rješenje, a što je suprotno članu 16. Zakona o novčanim podrškama, koji podsticaje po modelu kapitalnih ulaganja predviđa kao posebnu vrstu podsticaja namijenjenu razvoju komercijalnih poljoprivrednih gazdinstva, a sve ovo u svrhu zaobilaženja primjene člana 16. stav 5. istog zakona koji predviđa da će se visina sredstava za pojedinog klijenta srazmjerno smanjiti ako ukupni zahtjevi premaše iznos predviđen Programom podrški (načelo proporcionalnosti), da bi potom u Programu za 2012. godinu pod tačkom B/1 mjere ruralnog razvitku u ....., podtačka B1-A, a u Pravilniku za ruralni razvitak u članu 9. B1-A- Kapitalna ulaganja - investicije u poljoprivredna gazdinstva, koje odredbe tretiraju investicije za period od 01.06.2010. godine pa do 31.12.2011. godine, propustio da navede vrste investicija koje se podstiču, da utvrdi maksimalnu visinu podsticaja i da ugradi načelo proporcionalnosti, pri čemu su prema prijedlogu i odluci L. svi navedeni elementi, koji nisu propisani za investicije od 01.06.2010. godine, pa do 31.12.2011. godine, propisani već u narednim odredbama istog Programa i Pravilnika označenim kao B1-B- Investicije za poljoprivredna gazdinstva za 2012. godinu, a potom propustio da u Pravilniku za ruralni razvitak ugradi mehanizme obavezne terenske kontrole ulaganja prije isplate podsticaja,

kakve su bila predviđene Uputstvom ... iz marta 2010 godine, broj ..., te u Nacrtu Pravilnika o uslovima i načinu ostvarenja novčane podrške po modelu ruralnog razvoja, kojeg je 06.07.2011. godine izradila stručna služba Ministarstva", koji navodi su u izreci pobijane presude u cjelosti izmijenjeni, tako da relevantni dio u izreci presude glasi: „zatim, u cilju ostvarivanja povrata polovice novčanih podsticaja za kapitalna ulaganja i investicije, investicije u poljoprivredna gazdinstva koja se bave proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda iz Dodatka I Zakona o poljoprivredi u periodu od 01.06.2010. godine do 31.12.2011. godine, u okviru modela ruralnog razvoja nakon donošenja Programa utroška sredstava posticaja za poljoprivredu za 2012 godinu (Program za 2012), donio Pravilnik o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ruralnog razvitka (u daljem tekstu: Pravilnik za ruralni razvitak, SI. novine F BiH broj: 56/12 od 29.06.2012), u kojem je u članu 9. BI-A)- Kapitalna ulaganja i investicije u poljoprivredna gazdinstva koje odredbe tretiraju investicije za period od 01.06.2010. godine do 31.12.2011. godine, propustio da navede vrste investicija koje se podstiču, da utvrdi maksimalnu visinu podsticaja i da ugradi načelo proporcionalnosti, pri čemu su prema odluci L. svi navedeni elementi propisani već u narednim odredbama Programa i Pravilnika označenim kao BI-B- Investicije za poljoprivredna gazdinstva za 2012. godinu, te da u istom Pravilniku ugradi mehanizme obavezne terenske kontrole ulaganja prije isplate podsticaja."

Braniteljica je u žalbi navela da se citirani činjenični navodi odnose na krivično djelo udruživanje radi činjenja krivičnih djela koje je postavio tužilac na način da je inkriminisanom radnjom smatrao samo predlaganje Programa za 2012. godinu, Vladi FBiH, što je prvostepeni sud našao nedokazanim. Zatim, donošenje Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih podrški po modelu ruralnog razvoja koji sadrži identična rješenja kao i Program za 2012. godinu. U žalbi je navedeno da je upravo ovaj navod bio ključan za dokazivanje nevinosti optuženog J. I, jer iz istog jasno proizilazi da je on samo poštovao odluku Vlade ... i postupao u skladu sa istom, a nikako da je djelovao u cilju vršenja krivičnog djela udruživanje radi vršenja krivičnih djela. U žalbi se dalje navodi da se u ovakvoj situaciji radi o nedozvoljenim izmjenama i povredi objektivnog identiteta optužbe i presude izostavljanjem ovih i drugih navoda npr. djelovanjem suprotno članu 16. Zakona o novčanim podrškama, posebno u smislu primjene načela proporcionalnosti, te su izostavljeni navodi u pogledu obavezne terenske kontrole, jer je tužilac obaveznost terenske kontrole vezao za Uputstvo ... iz marta 2010. godine, a koje je neprimjenjiva u konkretnom slučaju, te se pozvalo na nacrt Pravilnika o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrške po modelu ruralnog razvoja kojeg je 06.07.2011. godine izradila stručna služba .... iako je isti neobavezan za ministra, a koje izmjene su na štetu optuženog.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH, jer nije prekoračena optužba time što je prvostepeni sud iz činjeničnog opisa djela izostavio nedokazane i nebitne okolnosti, koje su navedene u žalbi braniteljice, odnosno kada je na temelju utvrđenog činjeničnog stanja izmijenio činjenični opis krivičnog djela udruživanje radi činjenja krivičnih djela na način naveden u žalbi braniteljice jer time nije prekoračio optužbu nego ju je samo uskladio sa rezultatima dokazivanja, a djelo zbog kojeg je optuženi proglašen krivim nije drugo djelo.

U žalbi braniteljice optuženog J. I. se dalje navodi da je prvostepeni sud u izreci pobijane presude izostavio navode iz tačke A izmijenjene optužnice da je „u članu IV stav 1. istog javnog poziva predvidio da se, kod nepostojanja računa, vrijednost i vrijeme ulaganja može dokazivati putem procjene sudskog vještaka” (strana 3., pasus zadnji izmijenjene optužnice), da su izostavljeni navodi da je to počinjeno u „javnim pozivima za 2011. i 2013. godinu” (strana 3., zadnji pasus izmijenjene optužnice), da su izostavljeni navodi da su sastanci održavani i sa „drugim njemu poznatim članovima udruženja” (strana 4., pasus drugi izmijenjene optužnice) izostavljeni su navodi da je *Vlada .... Program utroška sredstava* usvojila „po L. prijedlogu” (strana 2., pasus 5., red treći izmijenjene optužnice), izostavljeno je da se „po prvi put” utvrđuje podrška izvozu poljoprivrednih proizvoda (strana 2., pasus 5., red 7. izmijenjene optužnice), te je izostavljeno „uprkos tome što su predstavnici Grupacije .... *Kantonalnoj..... T.* zbog promijenjenih uslova poslovanja na sastanku sa L. predložili da im se za šljivu odobri iznos podsticaja od svega ... KM/kg i uprkos tome što stručne službe Ministarstva nisu sačinile analizu vrste proizvoda koji će se podsticati i visinu podsticaja za pojedine proizvode, niti su bile obaviještene o načinu odabira podsticajnih proizvoda” strana 5., pasus 5., red 7. do 13. izmijenjene optužnice).

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH, jer nije prekoračena optužba time što je prvostepeni sud iz činjeničnog opisa djela izostavio nedokazane i nebitne okolnosti, koje su navedene u žalbi braniteljice, jer time nije prekoračio optužbu, nego ju je samo uskladio sa rezultatima dokazivanja, a djelo zbog kojeg je optuženi proglašen krivim nije drugo djelo, a razloge za takvu odluku naveo je u obrazloženju pobijane presude.

Braniteljica optuženog J. I. je u žalbi navela da je u tački B izreke pobijane presude prvostepeni sud dodao nove optužbe navodeći da je optuženi J. I. navodno djelovao u cilju učinjenja „produženog” krivičnog djela, što mu nije stavljeno na teret izmijenjenom optužnicom, zatim je dodao u činjenične navode izreke presude „dok je u određenim slučajevima nakon donošenja rješenja, a prije izvršene isplate preko članova udruženja samu isplatu podsticaja uslovljavao obećanjem vraćanja polovine odobrenih sredstava, a nakon izvršene isplate sredstava podsticaja preko članova udruženja organizovao povrat polovice isplaćenog novca članovima udruženja”, u tački B.3.1. izreke presude dodao da je „prvo donio rješenje”, u tački B.4. izreke presude dodao da su „prvo donesena rješenja”, a u tački B.8. izreke pobijane presude da je nakon donošenja rješenja o odobravanju novčanih podrški Č. S. tražio povrat sredstava. Braniteljica optuženog J. I. je dalje u žalbi navela da su na ovaj način stavljene na teret optuženom J. I. nove radnje izvršenja krivičnih djela, čime je optužba prekoračena, te da je time počinjana bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKPFBiH.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Iz stanja u spisu proizilazi da su izreka pobijane presude i izmijenjena optužnica identične u citiranom dijelu tačke B i podtački B.3.1., B.4. i B.8., dakle proizilazi da nisu dodate nove kriminalne radnje optuženom i da citirani dio izreke pobijane presude upravo sadrži

kriminlnu količinu navedenu u izmijenjenoj optužnici (strana 5., pasus prvi, red 9. do 13., strana 8., tačka 5.1., red 4. do 5., strana 9., tačka 6., red 13. do 18. i strana 12., tačka 10, izmijenjene optužnice).

Braniteljica optuženog J. I. je u žalbi navela da je prvostepeni sud prekoračio optužbu i počinio bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH jer je umjesto navoda u izmijenjenoj optužnici „u smislu člana 2. tačka 19. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine“ u izreku presude unio tekst „, u smislu člana 2. tačka 17. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine“. Braniteljica u žalbi navodi da je prvostepeni sud primijenio odredbu Krivičnog zakona iz 2016. godine, koji nije važio u vrijeme kada su krivična djela počinjena (sredina 2011. do kraja 2014. godine), dakle zakon koji se nije mogao primijeniti, a u izmijenjenoj optužnici je stavio na teret optuženom J. I. da je udružio više izbjeglih ili raseljenih lica, kako glasi definicija člana 2. tačka 19. KZ FBiH i koji je bio na snazi u inkriminisanim periodu.

Suprotno navedenom stavu braniteljice, ovaj sud smatra da na navedeni način optužba nije prekoračena jer je u izmijenjenoj optužnici stajalo, između ostalog, da je optuženi J. I. tako opisane radnje preduzima na način da je bio svjestan i htio da udruži više osoba (ne izbjeglica ili raseljenih lica) u cilju činjenja krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, koji navod je sadržan i u izreci pobijane presude. Dakle, svijest i volja optuženog su opisani u izmijenjenoj optužnici i izreci pobijane presude na isti način. Slijedom navedenog pogrešna numeracija zakonske odredbe u izmijenjenoj optužnici i izreci pobijane presude koja se odnosi na pojam više osoba, uz nespornu činjenicu da je taj pojam upotrijebljen u skladu sa značenjem koji mu je dato u krivičnom zakonu, nikako ne može predstavljati prekoračenje optužbe jer je optuženi oglašen krivim za isti oblik udruživanja za koji je i optužen.

U žalbi braniteljice optuženog J. I. dalje se navodi da citirane izmjene u izreci presude predstavljaju potpuno nove optužbe na koje se optuženi L. nije izjasnio i da su sve izmjene optužnice, koje su navedene u žalbi (izmijenjene i izostavljene), bile na štetu optuženog L. i da je time povrijeđeno njegovo pravo na odbranu i time počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Ovaj sud smatra da nije povrijeđeno pravo na odbranu optuženog J. I., niti je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH izmjenom činjeničnih navoda u izreci presude, u odnosu na izmijenjenu optužnici, koje izmjene su navedene u žalbi braniteljice. U konkretnom slučaju kako je optuženi J. I. o svim činjenicama i dokazima koji ga terete upoznat kako podizanjem optužnice, tako i tokom glavnog pretresa, izvođenjem svih dokaza, te kako mu je od strane prvostepenog suda omogućeno da se izjasni o svim tim činjenicama i dokazima, te o izmijenjenoj optužnici (svim izmjenama u toku glavnog pretresa), to po nalaženju ovog suda nije povrijeđeno njegovo pravo na odbranu, pa prema tome nisu ni počinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.

Braniteljica optuženog J. I. je u žalbi navela da je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH u vezi sa članom 295. stav 1. ZKP

FBiH, odnosno da prvostepeni sud nije ispravno primijenio načelo vezanosti presude za optužbu, a što je bilo od uticaja na zakonito i pravilno donošenje pobijane presude, jer da nisu vršene naprijed navedene izmjene, prvostepeni sud bi jedino mogao donijeti presudu kojom optuženog J. oslobađa od optužbi koje mu se stavljaju na teret.

Ni ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Obzirom da se prema navodima iz žalbe braniteljice optuženog J. I. bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH u vezi sa članom 295. stav 1. istog zakona, vezuju za bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH, dakle za prekoračenje optužbe i time povredu identiteta optužbe i presude, to je ovaj sud kroz obrazloženje o neosnovanosti tih žalbenih navoda, obrazložio iz kojih razloga nisu prihvaćeni kao osnovani navodi u žalbi o počinjenim povredama iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH u vezi sa članom 295. stav 1. istog zakona.

Braniteljica optuženog J. I. navodi da je počinjena i bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH jer je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi i da presuda nema razloge o odlučnim činjenicama.

Nerazumljivost izreke pobijane presude braniteljica optuženog J. I. vidi u tome što iz iste ne proizilazi na koji je to način optuženi L. izvršio pozivanje i organizovanje udruženja za vršenje krivičnih djela, niti je navedeno koje su to tačno radnje članova udruženja koje doprinose navodnom iskorištavanju službenih ovlaštenja optuženog J. I. i kojih tačno službenih ovlaštenja. Nerazumljivo je na koji način je nastalo to udruženje, te da li je i prije toga postojalo, jer ako se neko poziva da postane član, znači da udruženje već postoji. U žalbi se navodi da u izreci nije opisano na koji način je organizovano to navodno udruženje, te nisu opisane radnje članova udruženja, što izreku takođe čini nerazumljivom.

Nasuprot iznijetim žalbenim navodima braniteljice optuženog J. I. izreka pobijane presude je jasna i razumljiva i sadrži sve činjenice i okolnosti koje predstavljaju obilježje krivičnih djela za koja je optuženi J. I. oglašen krivim, a od kojih zavisi pravilna primjena zakona u pogledu pravne kvalifikacije krivičnih djela. Prvostepeni sud je u tački A izreke pobijane presude naveo vrijeme i mjesto izvršenja krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 1. KZ FBiH, te je naveo da je optuženi J. I. organizovao udruženje za vršenje krivičnih djela sredinom 2011. godine radi vršenja krivičnih djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, u cilju sticanja imovinske koristi, da su optuženi S. Š., kao i osuđeni S. Č., M. Š. i E. A. bili pripadnici toga udruženja, način organizovanja udruženja za vršenje krivičnih djela opisan u tački A izreke pobijane presude, a u preostalom dijelu izreke naveo je period u kome je udruženje djelovalo, te vrijeme i konkretno preduzete radnje od strane optuženog J. I. kao organizatora kriminalnog udruženja i optuženog S. Š. i sada osuđenih S. Č., M. Š. i E. A. (koji su sa tužiocem zaključili sporazume o priznanju krivice, pa je postupak prema njima razdvojen i dovršen pravosnažnim presudama), kao pripadnika ovog udruženja za vršenje krivičnih djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja. O tim okolnostima ovaj sud će se izjasniti u dijelu odluke koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Protivrječnost izreke pobijane presude samoj sebi žalba braniteljice optuženog J. I. vidi u tome što činjenični navodi u izreci presude vezano za visinu podsticaja i nomenklaturu podsticajnih proizvoda, te dokumentaciju koju je potrebno priložiti uz zahtjev za podsticaj su protivrječni sa materijalnim propisima navedenim u izreci presude (Zakonom o novčanim podrškama) jer ti propisi ne govore o tim parametrima, već govori o posebnim uslovima. Dalje braniteljica navodi da je izreka presude protivrječna obrazloženju iste jer su u tački A kao pripadnici udruženja za vršenje krivičnih djela navedeni optuženi J. I. i S. Š., S. Č., M. Š. i E. A., dok se u obrazloženju presude (strana 498.) navode i druge osobe (S. D.), pa braniteljica navodeći to u žalbi smatra da je na taj način izreka pobijane presude protivrječna obrazloženju.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Vežano za navod u žalbi da je kao pripadnik udruženja osim inkriminiranih i osuđenih lica u obrazloženju presude naveden i D. S., te da je time izreka presude protivrječna razlozima, ovaj sud nalazi da su ti navodi neosnovani. Na strani 498., pasus 4. navedeno je da je D. S. obilazio svjedoka O. H., vezano za dobijanje podsticaja, ali pri tome nije navedeno da je to D. S. radio kao pripadnik udruženja za vršenje krivičnih djela zloupotreba dužnosti ili ovlaštenja koje je osnovao optuženi J. I. Nisu osnovani ni navodi u žalbi da je izreka pobijane presude protivrječna sama sebi jer se u izreci navodi da je optuženi kao ministar bio dužan posebnim propisom u skladu sa članom 20. stav 2. i članom 22. stav 2. Zakona o novčanim podrškama regulisati posebne uslove za dobijanje podsticaja. U izreci presude je navedeno da je taj propis pravilnik, a da su ti posebni uslovi, između ostalog, nomenklatura podsticajnih proizvoda i visina podsticaja, te dokumentacija koju su poljoprivrednici bili dužni dostaviti uz zahtjev za podsticaj.

Braniteljica u žalbi navodi da su u pobijanoj presudi izostali razlozi o činjenicama koje su predmet dokazivanja, dok su razlozi koji su dati nejasni i u znatnoj mjeri protivrječni i da u pogledu činjenica koje su predmet dokazivanja postoji znatna protivrječnost između onoga što se navodi u razlozima presude o sadržini isprava ili zapisnika o iskazima datim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika, zbog čega nije moguće ispitati zakonitost i pravilnost pobijane presude. U žalbi se navodi da nije dato obrazloženje u pogledu ocjene razlike u iskazima svjedoka E. A., S. Č., M. Š., te razlike u njihovim iskazima u odnosu na iskaze A. B., Ž. K., M. B., D. S. i drugih svjedoka, vezano za činjenice ko je bio na sastancima kod ministra, za davanje novca stranki, te uslove za pristupanje E. A. . stranci ..... Takođe u žalbi braniteljica navodi da u pobijanoj presudi nisu dati razlozi zbog čega je u izreci presude u tački A izostavljen tekst koji glasi „uprkos tome što su predstavnici grupacije za voćarstvo pri Kantonalnoj ..... zbog promijenjenih uslova poslovanja na sastanku sa L. predložili da im se za šljivu odobri iznos podsticaja od svega ... KM/kg i uprkos tome što stručne službe Ministarstva nisu sačinile analizu vrste proizvoda koji će se podsticati i visinu podsticaja za pojedine proizvode, niti su bile obaviještene o načinu odabira podsticanih proizvoda".

Navode u žalbi braniteljice optuženog J. I. da je prvostepeni sud izostavio citirani tekst iz tačke A izmijenjene optužnice i da razloge zbog čega je taj tekst izostavio nije obrazložio, ovaj sud je ocijenio neosnovanim, jer je prvostepeni sud u obrazloženju presude na strani 339. pasus zadnji, upravo dao razloge zbog čega je izostavio u izeci presude citirane navode. Nasuprot žalbenim prigovorima braniteljice optuženog J. I. prvostepeni sud je u

pobijanoj presudi obrazložio protivrječnosti u iskazima svjedoka Ž. K., A. B., M. B., D. S. i dr. i svjedoka S. Č., M. Š., E. A. i drugih svjedoka, te je obrazložio protivrječnosti u iskazima svjedoka E. A. i Č. S. i M. Š. u pogledu onih činjenica koje imaju karakter odlučnih činjenica, dok po nalaženju ovog suda kontradiktornosti u pogledu činjenica koje nemaju odlučan značaj, kakve su činjenice koje navodi braniteljica u žalbi (razlike u iskazima svjedoka S. Č. i M. Š. na okolnost da li je Š. tražio od Č. da izdvaja .... KM od svoje plate za stranku, te iskaza A. E. i M. Š. da li je od E. traženo kada je pristupio u stranku da uplati ..... KM na ime troškova za njegovu kampanju vezano za izbore idr.), nije obavezan posebno obrazlagati. Kada su u pitanju ostali navodi u žalbi vezano za nedostatak razloga o odlučnim činjenicama ovaj sud nalazi da nema osnova za tvrdnju u žalbi braniteljice da je pobijana presuda zahvaćena bitnim povredama odredaba krivičnog postupka jer ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama. Naime, kada su u pobijanoj presudi dati razlozi o odlučnim činjenicama, a žalba osporava validnost tih razloga, onda se na prigovoru takvog karaktera ne može zasnivati bitna povreda odredaba krivičnog postupka u formi nedostataka razloga o odlučnim činjenicama jer se u suštini radi o prigovorima kojima se osporava pravilnost činjenične osnove pobijane presude.

U žalbi branioca optuženog S. Š. se navodi da je pobijana presuda protivrječna razlozima, međutim, ne navodi se u čemu se sastoji ta protivrječnost, pa zbog odsustva konkretizacije navedeni žalbeni prigovor se nije mogao ni ispitati.

Branilac optuženog S. Š. dalje u žalbi navodi da pobijana presuda nema razloge o odlučnim činjenicama i da je time počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka, bez navođenja o kojoj se bitnoj povredi radi, ali iz sadržaja žalbe proizilazi da se radi o bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH. Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama branilac optuženog Š. vidi u tome što prvostepeni sud nije sa sigurnošću utvrdio i obrazložio na osnovu čega je izveo zaključak kada su optuženom postali poznati kriminalni ciljevi udruženja, u kom momentu je optuženi postao članom istog, šta je bio motiv da optuženi Š. pristupi udruženju za vršenje krivičnih djela i počne preduzimati krivičnopravne radnje koje mu se stavljaju na teret u tački A izreke pobijane presude. Takođe u žalbi navodi da, kada je u pitanju tačka B izreke presude, da je u obrazloženju pobijane presude izveden pogrešan zaključak da je postojao dogovor između optuženog Š., optuženog J. I., te svjedoka S. Č., M. Š. i E. A., jer ovi svjedoci nisu to potvrdili prilikom ispitivanja.

Suprotno navodima iz žalbe branioca optuženog Š., ovaj sud nalazi da obrazloženje presude sadrži razloge u pogledu svih odlučnih činjenica sa aspekta postojanja krivičnih djela i krivice optuženog Š. i činjenica odlučnih za pravilnu primjenu krivičnog zakona, radi čega su neprihvatljivi prigovori u žalbi branioca da prvostepena presuda vezano za optuženog Š. nema razloge o odlučnim činjenicama. Drugo je pitanje to što ova žalba osporava validnost datih razloga u obrazloženju za utvrđene odlučne činjenice (vezano za pristupanje optuženog Š. udruženju za vršenje krivičnih djela i preduzete radnje u istom), jer prigovori takvog karaktera, u suštini spadaju u žalbeni osnov pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pošto se takvim prigovorima, kojim se osporavaju činjenični zaključci u obrazloženju presude, osporava pravilnost tih činjeničnih utvrđenja. Takođe navodi u žalbi branioca optuženog Š. da nije obrazložen motiv zbog koga je optuženi Š. pristupio udruženju za činjenje krivičnih djela, ovaj sud ocjenjuje neosnovanim, jer cilj zbog koga je optuženi S. Š. pristupio udruženju je upravo

pomaganje u činjenju krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, koje okolnosti su obrazložene u pobijanoj presudi.

Branilac optuženog S. Š. u žalbi je naveo da su utvrđene činjenice iz pravosnažnih presuda korištene prilikom donošenja odluke o visini pribavljene imovinske koristi koja se oduzima od optuženih i da je time počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka. Međutim, branilac u žalbi ne konkretizuje koje činjenice su korištene, iz kojih presuda, da li su te činjenice korištene u odnosu na optuženog Š., te koja je bitna povreda odredaba krivičnog postupka počinjena, pa zbog odsustva konkretizacije ovaj sud nije ni odlučivao o ovom žalbenom prigovoru.

Braniteljica optuženog J. I. u žalbi navodi da je prvostepeni sud zasnovao presudu na iskazima svjedoka S. Č., M. Š. i E. A. i da je pri tome zanemario činjenice da su ovi svjedoci optuženi za ista krivična djela, da su zaključili sporazume o priznanju krivice, da je postupak prema njima razdvojen i da su osuđeni pravosnažnim presudama. Dalje u žalbi braniteljica optuženog L. navodi da je prvostepeni sud zanemario činjenice da su ovim osuđenim licima oproštena druga djela, koja su priznali da su ih počinili i da nisu procesuirani za ta djela, iako nisu dobili imunitet. U žalbi se navodi da dokazanost optužbi prvostepeni sud temelji na iskazu svjedoka E. A., iako ovaj svjedok nije procesuiran za radnje u odnosu na N. Z., S. K. i H. S., pa kako nije dobio imunitet to tužilac u svakom trenutku može pokrenuti postupak protiv njega, zbog čega se ne može smatrati da je on iskaz pred sudom u ovom postupku dao dobrovoljno. Braniteljica u žalbi dalje navodi da je identična situacija i vezano za svjedoka M. Š. jer su Š. i A. svjedočili o zajedničkom djelovanju, pa bi vjerovatno ako bi A. bio procesuiran za druga krivična djela, morao biti procesuiran za ista i Š., te navodi da svjedok S. Č. nije procesuiran za tačku 11. izmijenjene optužnice, a priznao je da je te radnje počinio, pa kako kod ovih svjedoka postoji bojazan da će biti procesuirani zbog krivičnih djela koja su počinili, ne može se smatrati da su oni iskaze, na kojima se temelji prvostepena presuda, dali dobrovoljno, zbog čega ti iskazi predstavljaju nezakonit dokaz na kome se presuda ne može zasnivati, a zbog povrede odredaba ZKP FBiH vezano za obavezu da svjedok svjedoči bez prijeljti došlo je i do povrede prava na odbranu optuženog J. I., čime su počinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačke i) i d) ZKP FBiH.

Neosnovni su navodi braniteljice optuženog L. da se prvostepena presuda zasniva na dokazima na kojima se prema odredbama ZKP ne može zasnivati i to na iskazima svjedoka S. Č., M. Š. i E. A., te da je time počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH. Kada je u pitanju osoba koja je pravosnažno osuđena za radnje vezane za isti događaj za koji sada odgovaraju optuženi, u nastavku postupka protiv drugih počinilaca, u konkretnoj situaciji optuženih, te osobe (u konkretnoj situaciji S. Č., M. Š. i E. A.) se mogu ispitati samo u svojstvu svjedoka, a njihovi iskazi će se cijeliti pojedinačno i u međusobnoj povezanosti, te u povezanosti sa svim izvedenim dokazima, prilikom odlučivanja o dokazanosti ili nedokazanosti neke odlučne činjenice. Prema tome, to što su osuđeni S. Č., M. Š. i E. A. saslušani u svojstvu svjedoka, nakon pravosnažnosti presuda kojim su oglašeni krivim i osuđeni za krivična djela povodom kojih se vodi ovaj postupak protiv optuženog L. i Š., ne čini njihove iskaze nezakonitim, niti se može smatrati da su njihovi iskazi iznuđeni. Oni su kao svjedoci na glavnom pretresu propisno upozoreni na prava i obaveze, nisu imali primjedbi na tok saslušanja, a odbrani je omogućeno da ih ispita unakrsno i dodatno. Radi toga se i ne

može prihvatiti prigovor braniteljice optuženog J. I. da su izjave svjedoka S. Č., M. Š. i E. A. uzete uz kršenje ljudskih prava, jer se iskazi ovih svjedoka cijene, prilikom donošenja odluke suda pojedinačno, u međusobnoj vezi, te u vezi sa drugim dokazima i tu ocjenu može dati samo pretresno vijeće koje ih cijeni. U žalbi se navodi da je vezano za iskaze ovih svjedoka povrijeđeno pravo na odbranu optuženih i s tim u vezi počinjena bitna povreda određaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, ali se ne konkretizuje u čemu se sastoji ta povreda, pa zbog odsustva konkretizacije ovaj žalbeni prigovor se nije mogao ni ispitati.

Isto tako, neosnovani su i prigovori iz žalbe braniteljice optuženog J. I., kojim se navodi da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu određaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH na način što je prekršio odredbu člana 3. stav 2. istog zakona. Prema razlozima u obrazloženju pobijane presude, po nalaženju ovog suda, prvostepeni sud nije imao sumnje u pogledu bilo koga dokaza u korist ili na štetu odbrane, zbog čega, suprotno navodima braniteljice u žalbi nije prekršen princip in dubio pro reo i time počinjena bitna povreda određaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH koja je uticala na zakonitost i pravilnost pobijane presude.

Osim toga, suprotno navodima iz žalbe braniteljice optuženog J. I., prvostepeni sud je dao mogućnost odbrani da svoje argumente suprostavi argumentima optužbe, na način što su na prijedlog odbrane izvedeni mnogobrojni dokazi (kako subjektivni, tako i objektivni), zbog čega je neosnovan i prigovor braniteljice da je odbrana na bilo koji način tokom prvostepenog postupka, dovedena u neravnopravan položaj u odnosu na optužbu, niti da je došlo do povrede principa jednakosti oružja sadržanog u odredbi člana 15. ZKP FBiH.

Branilac optuženog S. Š. u žalbi je naveo da, zasnivajući pobijanu presudu na iskazima svjedok Č., Š. i A., prvostepeni sud nije poštovao pretpostavku nevinosti u odnosu na optuženog Š., jer on nije mogao učestvovati u odvojenim postupcima koji su se vodili protiv Č., Š. i A., povodom zaključenih sporazuma o priznanju krivice.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani jer u krivičnim postupcima protiv Č., Š. i A. optuženi S. Š. nije imao svojstvo optuženog, jer je postupak protiv njih razdvojen i vođen odvojeno od konkretnog postupka, te s tim u vezi u tom postupku nije mogao imati ni niz prava koja proizilaze iz statusa optuženog, zagarantovanih odredbama ZKP, te odredbama člana 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLJPS). Međutim, branilac ne konkretizuje u čemu bi se sastojala povreda pretpostavke nevinosti, niti o kojoj povredi određaba krivičnog postupka se radi, pa se ni ovaj žalbeni navod ovog branioca nije mogao ispitati.

U žalbi braniteljica optuženog J. I. navodi da je prvostepeni sud počinio i bitne povrede određaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH jer je optuženom povrijeđeno pravo na odbranu pošto je sud odbio da izvede dokaze predložene po odbrani, pa je tako odbio da pribavi specificirane dokumente između ostalog i kopije stenografskih zapisa sa sjednica Vlade ....., zatim je odbio da pribavi spisak korisnika odobrenih novčanih podrški za period 2010-2015. godina, da pribavi podatke o osobama koje su se nalazile u istim pritvorskim ćelijama u KPZ ..... sa S. Č., M. Š. i E. A., kao i druge dokaze vezano za kredibilitet navedenih lica kao svjedoka i druge dokaze, taksativno navedene na strani 68., pasus četvrti, obrazloženja pobijane presude.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Odbijanjem prijedloga odbrane za izvođenje pojedinih dokaza, suprotno navodima iz žalbe braniteljice optuženog J. I., prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH na koju je braniteljica ukazala u žalbi. Ovo iz razloga što je u smislu odredbe člana 278. stav 2. i 291. stav 2. ZKP FBiH, pravo predsjednika vijeća, da odlučuje o prijedlozima stranaka za izvođenje dokaza, pa s tim u vezi, ukoliko sud zaključi da okolnosti koje stranke i branioci žele da dokažu nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, ne postoji obaveza suda za prihvatanje prijedloga stranaka za izvođenje ili pribavljanje novih dokaza. Dakle, pravo je suda da odbije dokazne prijedloge stranaka i isto je uslovljeno obavezom suda da, u smislu odredbe člana 305. stav 7. ZKP FBiH, obrazloži iz kojih razloga nije uvažio pojedine dokazne prijedloge stranaka. Dakle, prijedlozi za izvođenje dokaza podliježu ocjeni prvostepenog suda u pogledu njihove osnovanosti, odnosno značaja za potpuno i pravilno utvrđenje onih činjenica koje imaju karakter odlučnih činjenica, pri čemu treba istaći da odredba člana 15. ZKP FBiH ne obavezuje sud da izvede sve predložene dokaze. Kada je, u konkretnom slučaju, predsjednik vijeće, na osnovu ovakvih ovlaštenja, nalazeći da je izvođenje predloženih dokaza po braniteljici optuženog J. I. nepotrebno, odnosno da ti dokazi nemaju značaja za predmet, na glavnom pretresu odbio prijedloge odbrane za izvođenje tih dokaza, dajući za takvu odluku obrazloženje u pobijanoj presudi, onda nema osnova za žalbenu tvrdnju da je odbijanjem tih prijedloga odbrane učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.

U žalbi braniteljica optuženog L. navodi da je počinjena i bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članovima 290. i 240. ZKP FBiH. Ovu povredu braniteljica vidi u tome što je sud postupao po izmijenjenoj optužnici Kantonalnog tužilaštva na glavnom pretresu čime je po stavu braniteljice povrijedio odredbu člana 290. ZKP FBiH i time počinio naprijed navedenu bitnu povredu. Dalje se navodi da gotovo cijeli treći paragraf izmijenjene optužnice od 16.08.2017. godine predstavlja novi činjenični opis imajući u vidu da u prvobitno potvrđenoj optužnici nisu bili sadržani navodi u vezi sa predlaganjem programa utroška novčanih sredstava, a posebno opisano postupanje o navodnom cilju „zaobilaženja primjene člana 16. stav 5. Zakona o novčanim podrškama“, da je u činjenični opis izmijenjene optužnice dodato i postupanje suprotno Uputstvu ..... od ... 2010. godine što ranije nije bilo sadržano. U žalbi braniteljica navodi da je prvostepeni sud ove navode izmijenjene optužnice izostavio iz tačke A izreke pobijane presude, ali braniteljica smatra da se, bez obzira na to, po ovim optužbama nije moglo ni postupati, odnosno da sud nije mogao postupati po tako izmijenjenoj optužnici. Braniteljica u žalbi dalje navodi da je izmijenjena optužnica proširena jer je u činjenični opis izmijenjene optužnice uvedeno kako su u javnom pozivu od 04.07.2012. godine poljoprivrednici po prvi put obaviješteni o dokumentaciji koju je potrebno pribaviti po pojedinim vrstama investicija u poljoprivrednim gazdinstvima, da navodi o radnjama u smislu raspodjele kriminalnih uloga i stavljanje u zadatak sredinom 2011. godine kontaktiranje potencijalnih korisnika novčanih podrški, te podjelom i nagrađivanjem od 10%, takođe nisu bili sadržani u potvrđenoj optužnici i predstavljaju potpuno novi činjenični opis u izmijenjenoj optužnici. U žalbi se navodi da je u pogledu umišljaja činjenični opis proširen jer se u izmijenjenoj optužnici navodi da je optuženi L. djelovao navodno „svjestan da će pri dodjeli podsticaja u poljoprivredi rukovoditi ličnim

interesima, a ne interesima službe, što je i htio“, te se navodi da se i u uvodnom dijelu tačke B izmijenjene optužnice optuženom L. stavljaju na teret potpuno nova postupanja, posebno optuženom S. Š., koja nisu bila obuhvaćena potvrđenom optužnicom, a posebno što se podtačkom B.6. izmijenjene optužnice od 16.08.2017. godine S. Š. navodi kao saizvršilac, iako do tada nije tretiran kao takav, a u tački B.10 proširen je činjenični opis u pogledu navodnih saučesnika (S. Č. i M. Š). U žalbi se dalje naglašava da ništa od izmijenjenih navoda ne predstavlja nove činjenice do kojih je tužilaštvo eventualno došlo nakon podizanja optužnice, nego se radi o činjenicama koje su tužilaštvu morale biti poznate i tokom istrage.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Iz stanja u spisu proizilazi da je tužilac ocijenio da se činjenično stanje u toku trajanja glavnog pretresa izmijenilo, pa je na osnovu ovlaštenja propisanih u članu 290. ZKP FBiH izmijenio optužnicu. U smislu naprijed navedenog člana ZKP FBiH ovlašteni tužilac može izmijeniti optužnicu nezavisno od toga da li su se na glavnom pretresu pojavili novi dokazi, dovoljna je i nova subjektivna ocjena dokaza, pribavljenih u prethodnom postupku, koja je rezultat usmenog, neposrednog i kontradiktornog raspravljanja na glavnom pretresu. Po nalaženju ovog suda, a kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud, u konkretnoj situaciji između prvobitnog opisa djela i opisa djela u izmijenjenoj optužnici postoji istovjetnost u osnovnom događaju, tako da izmijenjena optužnica bez obzira što se radi o izmjeni činjeničnih navoda ne zahtijeva pokretanje novog postupka, s obzirom da između prvobitno podnesene optužnice i opisa djela u izmijenjenoj optužnici postoji istovjetnost u osnovnim elementima, i da nisu dodavana nova krivična djela. Prema tome kako je tužilac u skladu sa ovlaštenjima propisanim u članu 290. ZKP FBiH izmijenio optužnicu na glavnom pretresu, to postupajući po tako izmijenjenoj optužnici prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH u vezi sa članom 290. istog zakona. Navode u žalbi vezano za navedenu povredu odredaba krivičnog postupka na koju se pozvala braniteljica optuženog J. I., koja se ne odnosi na optuženog S. Š. ovaj sud nije cijenio jer se na povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH mogu pozivati stranke i branioci, svaki samo na onu koja idu na štetu interesa stranke koje zastupa. Na povrede koje su bile od štete za jednu stranku ne može se pozivati suprotna stranka. Radi izloženog ove žalbene navode ovaj sud nije ni cijenio.

Kako braniteljica u žalbi nije konkretizovala u čemu se sastoji povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 240. ZKP FBiH, niti je navela da li je ta povreda uticala na pravilnost i zakonitost pobijane presude, ovaj sud tu povredu nije mogao ni ispitati.

Branilac optuženog S. Š. u žalbi navodi da je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH koja se sastoji u povredi prava na odbranu jer je prvostepeni sud odstupio od načela neposrednosti pošto svjedok D. Z. nije saslušan na glavnom pretresu, već je pročitao njegov iskaz iz istrage, a odbrani nije omogućeno da ga unakrsno ispita.

Ovaj prigovor nije osnovan. Iz stanja u spisu utvrđeno je da je svjedoka D. Z. prvostepeni sud pozivao više puta na zakazane glavne pretrese, da mu pozivi nisu uručeni, a

provjerom na terenu utvrđeno je da on živi u Nj., na nepoznatoj adresi. Obzirom da je adresa ostala nepoznata i da se prisustvo ovog svjedoka na zakazane glavne pretrese nije moglo obezbijediti, prvostepeni sud je u smislu člana 288. stav 2. ZKP FBiH prihvatio da se iskazi ovog svjedoka iz istrage pročitaju pošto je našao da je dolazak na sud ovog svjedoka nemoguć, odnosno znatno otežan, jer su njegova adresa i mjesto prebivališta nepoznati, a nakon što su zapisnici ovog svjedoka pročitani odbrani je pružena prilika da potvrdi ili ospori iskaze ovog svjedoka date u istrazi. O tome je prvostepeni sud dao opširno obrazloženje u pobijanoj presudi na strani 71-74, pa se žalitelj upućuje na taj dio presude.

U iscrpnoj žalbi braniteljica optuženog J. I. navodi da je sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje, prije svega zbog pogrešne ocjene dokaza. Braniteljica smatra da iskazi saslušanih svjedoka optužbe nisu ni podudarni, ni saglasni, a osim toga poklonjena je vjera iskazu svjedoka S. Č., M. Š. i E. A., koji su sa tužilaštvom zaključili sporazume o priznanju krivice, pa je postupak protiv njih razdvojen i donesene su pravosnažne osuđujuće presude, čiji iskazi su nezakoniti i nepouzđani i djelimično kontradiktorni. Navodi se da je izostala detaljna analiza svih provedenih dokaza, da su dokazi ocijenjeni proizvoljno, da nisu sa potpunom sigurnošću utvrđene činjenice koje idu u korist optuženom J. I., te da je stoga povrijeđen princip in dubio pro reo. Prema tom principu, sumnja u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježje krivičnih djela uvijek se rješava na način koji je povoljniji za optuženog, odnosno svaka sumnja u postojanje neke pravno relevantne činjenice mora se odraziti u korist optuženog. U konkretnom slučaju, braniteljica smatra da tužilaštvo u postupku nije van razumne sumnje dokazalo krivicu optuženog J. I., niti je ponudilo dovoljno dokaza koji bi ukazivali na to da je optuženi počinio krivična djela za koja je osuđen pobijanom presudom, kako je prvostepeni sud pogrešno prihvatio.

Iz žalbe optuženog J. I. vidi se da u istoj nisu navedeni žalbeni osnovi, ali iz sadržaja žalbe proizilazi da osporava prvostepenu presudu i zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, navodeći da nije dokazano da je počinio krivična djela za koja je osuđen, te osporavajući iskaze svjedoka S. Č., M. Š. i E. A. i tvrdeći da su ti iskazi netačni.

Branilac optuženog S. Š. navodi da je sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje, zbog pogrešne ocjene dokaza i zbog toga što nije proveo potrebna vještačenja. Tako se u žalbi navodi da uopšte nije provedeno vještačenje po vještaku finansijske struke na okolnost utvrđivanja visine pribavljene imovinske koristi, da svjedoci Č., Š. i A. nisu izjavili da je između njih i optuženog Š., te između Š. i L., vezano za uklanjanje prepreka učinjenju krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, te o tome da će Š. raditi na stvaranju uslova da J. I. može donositi odluke o odobravanju i isplati podsticaja, postojao predhodni dogovor, da je prvostepeni sud nakon što je ocijenio iskaz svjedoka M. G. na glavnom pretresu i iz istrage propustio da navede kome iskazu poklanja vjeru, da niti jedan dokaz ne ukazuje da je optuženi S. Š. uzimao novac od poljoprivrednika kojim su odobreni podsticaji, niti dokaz da je novac davao optuženom J. I.. U žalbi branilac dalje navodi da je izostala detaljna analiza svih provedenih dokaza, da su dokazi ocijenjeni proizvoljno (svjedoka D. Z., D. B., A. Z. i M. G.), da nije ponuđeno dovoljno dokaza koji bi ukazivali da je optuženi Š. počinio krivična djela za koja je osuđen, te da je stoga povrijeđen princip in dubio pro reo.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Ovaj sud, suprotno žalbenim navodima branilaca optuženih i optuženog J. I., nalazi da u pobijanoj presudi nije izostala sveobuhvatna analiza izvedenih dokaza. Prvostepeni sud je proveo opsežni dokazni postupak koji je obuhvatio i ispitivanje kako svjedoka optužbe, tako i svjedoka odbrane, te je izvršio uvid u brojne materijalne dokaze, kako optužbe, tako i odbrane. U obrazloženju pobijane presude prvostepeni sud je sve dokaze ocijenio pojedinačno, te ih doveo u međusobnu vezu, a nakon toga, izveo zaključak o dokazanosti odlučnih činjenica iz kojih van razumne sumnje proizilazi da su optuženi u inkriminisano vrijeme počinili krivična djela za koja su osuđeni. Što se tiče navoda u žalbi branioca optuženog L. i branioca optuženog Š. kojim je ukazano na kršenje principa in dubio pro reo u vezi sa ocjenom dokaza, tvrdnjom da u postupku nije ponuđeno dovoljno dokaza koji bi ukazivali na to da su optuženi J. I. i S. Š. počinili krivična djela za koja su osuđeni pobijanom presudom, ovaj sud nalazi da se u okolnostima konkretnog slučaja ovaj prigovor odbrane optuženih ne može prihvatiti. Naime, imajući u vidu naprijed navedeno, odnosno to da je prvostepeni sud nakon izvedenog opsežnog dokaznog postupka donio odluku o krivičnopravnoj odgovornosti optuženog J. I. i S. Š. i za to dao argumentovano obrazloženje iz koga proizilazi zaključak o dokazanosti odlučnih činjenica, te da nasuprot tvrdnjama branilaca optuženih u žalbi one nisu ostale nerazriješene u smislu principa in dubio pro reo, to ovaj sud žalbene navode da je na taj način činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrđeno ocijenio neosnovanim.

Krivično djelo Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. KZ FBiH ima dva osnovna oblika ispoljavanja, i to organizovanje grupe ljudi koja ima za cilj vršenje krivičnih djela predviđenih u Krivičnom zakonu FBiH, ako za takvo organizovanje ili udruživanje radi činjenja pojedinog krivičnog djela nije propisana posebna kazna (stav 1.) ili u postojanju pripadnikom takve grupe (stav 2.). Organizovanje grupe je djelatnost stvaranja nove ili iskorištavanja postojeće organizacije ili grupe ljudi. Kod stvaranja učinilac pronalazi, povezuje ili animira više lica za plan kriminalne djelatnosti kojim pridobija saglasnost drugih lica da u sastavu grupe pristupe vršenju jednog ili više krivičnih djela. Iskorištavanje je preusmjeravanje djelovanja neke postojeće organizacije ili grupe ljudi koja je predhodno osnovana za vršenje dozvoljenih ili nedozvoljenih djelatnosti i ciljeva i njeno usmjeravanje u vršenje krivičnih djela koja su obuhvaćena kriminalnim planom. Djelo je u ovom osnovnom obliku svršeno samim momentom povezivanja više lica (najmanje tri lica) oko zajedničke ideje, zamisli ili cilja vršenja krivičnih djela. Postojanje pripadnikom grupe je stupanje u članstvo grupe usmeno ili pismeno izjašnjavanje o članstvu u grupi ili neposredno faktičkim putem preduzimanje pojedinih djelatnosti kojima se ostvaruje kriminalni cilj radi čijeg ostvarenja je i osnovana takva grupa. Pri tome oblik organizovanja i unutrašnja organizaciona struktura nemaju značaja za postojanje djela. Djelo postoji već samim procesom organizovanja i nije nužno da je formirana čvrsta organizacija i da je ona već počela i formalno djelovati. Dakle, organizator odgovara za samo stvaranje grupe ili udruženja, ali i za svako djelo koje izvrši udruženje, dok član grupe odgovara za samo pripadništvo grupi ili udruženju, a njegova odgovornost se temelji na tome što je svjesno i voljno pristupio organizaciji čiji su mu kriminalni ciljevi poznati. Subjektivni elementi djela su pored umišljaja i namjera usmjerena na vršenje krivičnih djela.

Što se tiče organizatorske uloge optuženog J. I., suprotno iznijetim žalbenim prigovorima optuženog i njegove braniteljice, prvostepeni sud je na nesumnjiv način utvrdio da je ovaj optuženi organizovao udruženje za vršenje krivičnih djela sredinom 2011. godine, sa ciljem da radi sticanja protivpravne imovinske koristi na duže vrijeme, po unaprijed određenim ulogama i zadacima, uz primjenu pravila o davanju podsticaja poljoprivrednicima na području Federacije BiH, vrše krivična djela protiv službene dužnosti, pa je tako optuženi L. stvorio plan djelovanja grupe (da se podsticaji za izvoz i kapitalna ulaganja daju samo poljoprivrednicima koji pristanu da vrate polovinu sredstava), dodijelio je uloge pripadnicima udruženja (S. Š., S. Č., M. Š., a od juna 2012. godine i E. A.). U tu svrhu propise koje je donosio kao ministar u skladu sa članom 22. stav 2. i članom 20. stav 2. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju (u daljem tekstu: Zakona o novčanim podrškama) prilagođavao je kako bi omogućio i olakšao planirane zloupotrebe u postupku dodjele podsticaja po modelu ostalih vrsta podrški- izvozniciima poljoprivrednih proizvoda i po modelu ruralnog razvoja, za kapitalna ulaganja, tako što, kada su u pitanju podsticaji za izvoz u Pravilniku o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi za 2011., 2012. i 2013. godinu, nije ugradio nomenklaturu proizvoda za koje se može dobiti podsticaj, niti je utvrdio visinu podsticaja, a kada su u pitanju kapitalna ulaganja, u Pravilniku o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ruralnog razvoja za kapitalna ulaganja iz 2011. godine, za period 01.06.2010. do 31.12.2011. godine, nije naveo vrstu investicija koje se podstiču, maksimalnu visinu podsticaja, niti je ugradio načelo proporcionalnosti u raspodjeli podsticaja, već je te uslove i za izvoz i za kapitalna ulaganja naveo u javnim pozivima koje je raspisao i objavio, kada su u pitanju podsticaji za izvoz, u oktobru i novembru 2011. godine, u toku 2012. i 2013. godine, a kada su u pitanju podsticaji za kapitalna ulaganja 04.07. 2012. godine. Pravilno je prvostepeni sud zaključio da je optuženi J. I. kao .... ministar u skladu sa članom 22. stav 2. Zakona o novčanim podrškama bio dužan posebnim propisom propisati uslove i način ostvarivanja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta podrški - za izvoz poljoprivrednih proizvoda koji će obuhvatiti i nomenklaturu podsticajnih proizvoda i visinu podsticaja, te propisati, u smislu člana 20. stav 2. Zakona o novčanim podrškama, za kapitalna ulaganja, za period 01.06.2010. do 31.12.2011. godine, vrstu investicija koje se podstiču, maksimalnu visinu podsticaja, te ugraditi načelo proporcionalnosti u raspodjeli podsticaja, pa kako nije donio ni jedan propis osim navedenih pravilnika i operativnih uputstava, u kojim propisima navedene uslove nije utvrdio, to je i po nalaženju ovog suda postupio suprotno odredbi člana 20. stav 2. i člana 22. stav 2. Zakona o novčanim podrškama kada je te uslove objavio u javnom pozivu, koji poziv nema karakter propisa, već služi samo za obavještanje građana da će se vršiti dodjela podsticaja. Osim navedenog optuženi optuženi J. I., za procjenu starosti i vrijednosti investicije, za poljoprivrednike koji nisu imali račune, uveo je sudskog vještaka, nije predvidio kontrolu investicija prije davanja podsticaja, sve radi toga da poljoprivrednici koji su pristali da vrate polovinu sredstava od podsticaja prije raspisivanja javnog poziva dobiju podsticaj, a koristi koje su dobili pripadnici kriminalnog udruženja izvršenjem radnji koje su ušle u sastav produženog krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja (podtačke B osuđujućeg dijela presude), predavane su optuženom J. I., kao organizatoru udruženja za vršenje krivičnih djela (ili licu koje je on odredio), a on je odredio da članovi toga udruženja dobiju 10% od te protivpravno stečene koristi, što sve predstavlja protivpravnu imovinsku korist. Osim toga, predmeti poljoprivrednika koji su pristali na ponuđene uslove, uzimani su u rad preko reda, a sudski

vještaci su uvedeni iz razloga da bi mogli starost investicije podvesti pod traženi vremenski period (01.06.2010. do 31.12.2011. godine) i odrediti što veću vrijednost investicije, a kontrola kapitalnih ulaganja vršena je uglavnom nakon što se podsticaj isplati. Navedeno prvostepeni sud je utvrdio na osnovu iskaza svjedokinje T. O. koja je potvrdila da je bila u timu za kontrolu, da su kontrolori izlazili na lice mjesta samo radi utvrđivanja da li na licu mjesta postoje objekti, te su upoređivali sliku objekta sa nalazom vještaka, dok činjenično stanje nisu provjeravali (starost objekta i vrijednost investicije). Dakle, suštinske kontrole nisu rađene. To su potvrdili svjedoci Č., Š. i A., te sudski vještaci G. T. i M. T., čije iskaze je prvostepeni sud pravilno i u potpunosti prihvatio, a da su postojale nepravilnosti u dodjeli podsticaja potvrdili su svjedoci I. M. i E. M., koji su postupali I. M., kao predsjednik i E. M., kao član, koja komisija je utvrdila nepravilnosti, a to proizilazi i iz izvještaja ove Komisije, nalaza sudskih vještaka i drugih materijalnih dokaza nevedenih u obrazloženju pobijane presude.

U pobijanoj presudi je posebno i detaljno analiziran i iskaz svjedokinje B. N., koji iskaz je prvostepeni sud ocijenio pojedinačno i u međusobnoj vezi sa ostalim subjektivnim i objektivnim dokazima navedenim u pobijanoj presudi, te ga je prvostepeni sud ocijenio zakonitim i pravilnim, koju ocjenu prihvata i ovaj sud. Na osnovu iskaza ove svjedokinje utvrđeno je da je izvršena revizija Ministarstva ..... od strane Uredu ----- za 2011. godinu i da je tom prilikom utvrđeno da su doneseni propisi radi sprovođenja Zakona o novčanim podrškama, ali da propisi po modelu ruralnog razvoja i modelu ostalih vrsta podrški, nisu bili u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama. Ti propisi nisu propisali posebne kriterije na osnovu kojih će se realizovati podsticaji već su samo definisali da će biti objavljen javni poziv u kojem će biti naknadno propisani ti posebni uslovi. Za javni poziv je uveden rok od 5 do 15 dana. Zbog tako kratkog roka svi klijenti nisu imali jednaka prava i mogućnosti da učestvuju u ostvarivanju novčane podrške, a proces dodjele sredstava po tim modelima nije izvršen uz poštovanje principa transparentnosti i pravičnosti. Što se tiče kapitalnih ulaganja ona su uvrštena u model ruralnog razvoja, umjesto u model kapitalnih ulaganja i na taj način nije postupljeno po članu 28. Zakona o poljoprivredi i po članu 17. Zakona o novčanim podrškama kojim članom je detaljno propisano šta obuhvata model kapitalnih ulaganja, za čiju raspodjelu su propisana posebna pravila. Model kapitalnih ulaganja je strožiji model od modela ruralnog razvoja. Da bi se pristupilo aplikaciji za kapitalna ulaganja moralo se raditi o komercijalnom poljoprivrednom gazdinstvu, jer ruralni razvoj podrazumijeva manja poljoprivredna gazdinstva, kao i svaku fizičku i pravnu osobu koja je upisana u registar klijenata, ali pravila ruralnog razvoja su mnogo liberalnija od pravila vezano za kapitalna ulaganja. Kada su u pitanju kapitalna ulaganja prilikom revizije utvrdili su da nije vršena niti jedna kontrola na terenu, kako bi se prethodno utvrdilo činjenično stanje, a donošenjem Zakona o novčanim podrškama zakonodovac je ugradio mehanizam i on je tim mehanizmom propisao da ne može biti prekoračena budžetska pozicija, te je utvrđeno da je u 2011. godini primljeno .... predmeta, ... predmeta je riješeno, ... zahtjev odbijen, a ..... zahtjeva je neriješeno i nisu bili pregledani od strane stručnih komisija. U javnom pozivu je definisano da će podsticaji iznositi od 25% vrijednosti investicije. Da je propisano da će podsticaj iznositi do 25% onda bi se mogao primijeniti zakon i proporcionalno izvršiti dodjela podsticaja u odnosu na ukupnu masu predviđenu budžetom prema zahtjevima koji su ispunjavali uslove.

Dakle, organizatorska uloga optuženog J. I. je utvrđena na osnovu iskaza svjedoka S. Č., M. Š. i E. A., koji iskazi su ocijenjeni pojedninačno, u međusobnoj vezi i u skladu sa ostalim provedenim dokazima, nakon čega je prvostepeni sud njihove iskaze ocijenio kao zakonite i vjerodostojne. Navedeni svjedoci su se precizno izjasnili da je sve osmislio optuženi J. I., da je on bio glavni u svemu, da je on odredio visinu podsticaja, nomenklaturu proizvoda za koje se davao podsticaj, uveo javni poziv pri dodjeli podsticaja, institut sudskog vještaka, da je isključio načelo proporcionalnosti i kontrolu prije dodjele sredstava poljoprivrednicima, uvedena je isplata podsticaja u ratama (tri rate), iako su sredstva za podsticaje u budžetu bila obezbijedena, te da je novac dobijen od poljoprivrednika predavan njemu ili licu koje je on odredio, a pripadnici kriminalnog udruženja (Š., Č., Š. i A.) koji su donosili novac dobijali su 10% od količine novca koji su donijeli i predali optuženom J. I.. Dalje, nesumnjivo je utvrđeno da su naprijed navedeni svjedoci obilazili poljoprivrednike po nalogu optuženog J. I., kao organizatora udruženja za vršenje krivičnih djela, obavještavali ih da mogu dobiti podsticaj za izvoz i za kapitalna ulaganja, pod uslovom da polovinu sredstava vrate. Tako je na osnovu iskaza S. Č. utvrđeno da je na jednom sastanku optuženi J. I. rekao Š. da se poljoprivredniku A. H. isplate rate koje nisu plaćene za podsticaj, te da mu je S. Š. rekao „Zašto da mu isplatimo kad nije ispoštovao predviđeno“, a J. I. je naredio da plati, te je rekao da je on našao način kako će njega završiti, a na osnovu iskaza svjedoka A. H. utvrđeno je da je H. pristao da vrati polovinu podsticaja, ali da je odustao, nakon što mu je podsticaj odobren i nakon što je dobio prvu ratu, zbog čega su mu bile obustavljene dalje isplate (još dvije rate), te da su ga zvali i J. I. i S. Š. i tražili da plati dogovoreno. Takođe, na osnovu iskaza svjedoka S. Č. utvrđeno je da je optuženi S. Š. bio savjetnik ministra za poljoprivredu, da je pratio podsticaje i isplatu istih i u skladu sa planom kriminalnog udruženja o tome je obavještavao njega, Š. i A., kako bi od klijenata mogli uzeti polovinu novca, da je rješenje H. bilo doneseno i da je zbog toga što nije platio dogovoreno isplata bila „zakočena“, a njemu lično, kao savjetniku ministra, su se žalili iz Službe ..... da S. Š. „zakočava“ pojedine isplate. Naime, optuženi Š. je imao mogućnost da jednim klikom na kompjuteru isključi klijente-korisnike podsticaja iz sistema i da za Službu .... nisu vidljivi, što je potvrdio svjedok S. Č., a svjedok V. P., informatičar u Ministarstvu ..... je izjavio da je optuženi Š. tražio od njega da ugasi domena tj. infrastrukturnu mrežu domenski orjentisanu, dok je svjedok E. Š. potvrdio da je radio u Službi ....., da je ubacivao podatke u kompjuter vezano za odobrene podsticaja i da je unosio prvu ratu, dok je za druge dvije (podsticaji davani u tri rate) čekao odobrenje optuženog S. Š. Pravilno je prvostepeni sud iskaze ovih svjedoka prihvatio, ocjenjujući ih zakonitim i vjerodostojnim.

Pored toga utvrđeno je da je svjedok E. A. novac po ovlaštenju organizatora J. I. predavao M. Š., a ovaj ga je predavao dalje J. I., te da su novac koji su sami sakupili M. Š. i S. Č. lično predavali optuženom J. I.. Na ovaj način jasno je utvrđeno da su oni prihvatanjem da obilaze poljoprivrednike i traže povrat novca, koje radnje im je J. I. stavio u zadatak, izrazili svoju saglasnost da postanu članovi udruženja za vršenje krivičnih djela. U žalbi braniteljice optuženog J. I. je navedeno, da prvostepeni sud nije utvrdio kako i na koji način je došlo do predaje novca optuženom J. I., da vezano za tu primopredaju ne postoji niti jedan materijalni dokaz, već da postoje iskazi tri nevjerodostojna i kontradiktorna svjedoka. Ovi prigovori braniteljice optuženog J. I. nisu osnovani. Da je novac predavan optuženom J. I. proizilazi iz iskaza svjedoka Č., Š. i A., koji su saglasni i međusobno se dopunjuju, a koje iskaze je prvostepeni sud doveo u vezu sa iskazima svjedoka F. D., A. H. i drugih, pa je pravilno zaključio da su preuzeti novac od poljoprivrednika svjedoci S.

Č. i M. Š. predavali optuženom J. I. u, a oni su od toga dobivali naknadu u iznosu 10%. Da je Š. predavao novac optuženom J. I. potvrdio je sam M. Š., kao i svjedok E. A. koji je izjavio da je bio sa Š. u S. u hotelu H. I, da su se sastali sa optuženim J. I. i da je Š. iz crne platnene torbe,, koju je nosio sa sobom izvadio kovertu u kojoj je bilo .... KM i dao je J. I., drugi put mu je rekao da nosi nešto za ministra, pa kada je optuženi J. I. došao sa Mercedesom, stavio je u njegovo vozilo na zadnje sjedište kovertu. Takođe M. mu je pričao da je odnio optuženom J. I. na V. veću količinu novca.

Ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud u tački A izreke pobijane presude naveo vrijeme i mjesto izvršenja krivičnog djela jer je na nesumnjiv način utvrdio da je vrijeme kada je optuženi J. I. organizovao udruženje za vršenje krivičnih djela, a optuženi S. Š. i osuđeni S. Č. i M. Š. kao pripadnici toga udruženja izvršili prvu radnju krivičnog djela upravo vrijeme kada je optuženom J. I. dostavljen spisak velikih izvoznika šljiva iz BiH, sredinom 2011. godine (da je spisak dostavljen potvrdili su svjedoci S. Č. i S. S., a to proizilazi i iz materijalnih dokaza: podneska .... komore T. od 27.07.2011. godine i podneska ..... komore T... od 01.08.2011. godine), nakon čega je optuženi J. I. nazvao izvoznika S. S., osnivača d.o.o. „V. p.“ iz V. (potvrdio ovaj svjedok), rekao mu da će dobiti podsticaj i nakon toga poslao S. Č. koji je poljoprivredniku rekao da će dobiti podsticaj od 20 pfeninga po kilogramu šljiva, s tim da 50 % sredstava vrati. Na tom sastanku kada je dogovoren ovakav način davanja podsticaja pored J. I. nalazio se i S. Š., što je potvrdio svjedok S. Č.. Ubrzo nakon toga održan je i sljedeći sastanak kod optuženog J. I. i na njemu je bio prisutan pored S. Č. i S. Š. i M. Š., pa je optuženi J. I. na tome sastanku rekao da S. Č. i M. Š. trebaju običi poljoprivrednike, veće izvoznike, sa spiska koji je dostavljen ministru (..... komore .....) i spiska koji je imao Š. (Uprave .....) i saopštiti im da mogu dobiti podsticaj za izvoz pod uslovom da pola sredstava vrate, te da će izvoznici koji pristanu na te uslove odmah dobiti podsticaj u iznosu 20 pfeninga po kilogramu podsticajnih proizvoda. Dakle, optuženi S. Š., S. Č. i M. Š. postali su članovi udruženja za vršenje krivičnih djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja faktičkim putem, preuzimanjem pojedinih djelatnosti čiji kriminalni ciljevi su im bili poznati. Ovi svjedoci, kao i svjedok E. A. su potvrdili da je u udruženje za vršenje krivičnih djela pristupio i E. A. u junu 2012. godine, koje udruženje su sačinjavali optuženi J. I. i S. Š., te S. Č. i M. Š., i čiji kriminalni ciljevi su mu bili poznati, jer ga je M. Š., upoznao sa kriminalnim planom toga udruženja, prije nego što mu je plan izložio optuženi J. I., što je utvrđeno na osnovu ispitivanja svjedoka M. Š. i E. A.. Posljednja radnja koju su izvršili pripadnici ovog udruženja za vršenje krivičnih djela je kraj 2014. godine kada su optuženi otkriveni čime su objektivno onemogućeni da nastave sa vršenjem krivičnih djela, pa su u ovom dijelu suprotni žalbeni navodi branilaca optuženih ocijenjeni kao neosnovani.

Pri tome ovaj sud je imao u vidu da je kod krivičnog djela Udruživanje radi vršenja krivičnih djela iz stava 1. člana 340. KZ FBiH, djelo dovršeno kada je došlo do organizovanja udruženja za vršenje krivičnih djela, a za djelo iz stava 2. istog člana dovoljno je faktički članstvo u udruženju za vršenje krivičnih djela ili pristupanje takvom udruženju koje se tek osniva, a obzirom da je po svojoj prirodi ovo krivično djelo trajno, posljedica može da traje duže ili kraće vrijeme. Pored toga, nesumnjivo je utvrđeno da su pripadnici udruženju za vršenje krivičnih djela optuženi S. Š. i sada osuđeni S. Č., M. Š. i E. A., sa anaprijed određenim ulogama i zadacima koje im je dodjeljivao optuženi J. I. kao organizator udruženja, vršili određene radnje, kao i sam optuženi J. I. kao organizator, koje su ušle u sastav produženog krivičnog djela zloupotreba položaja (tačka B sa

podtačkama), pri čemu su pripadnici udruženja, za svaku izvršenu radnju uzimali proviziju u visini 10% od pribavljene količine novca, što predstavlja protivpravnu imovinsku korist. Slijedom navedenog, suprotni žalbeni navodi da nije dokazano da se u konkretnom slučaju radi o udruženju za vršenje krivičnih djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, ocijenjeni su neosnovanim.

Takođe, stoji činjenica da u vršenju pojedinih radnji koje su ušle u sastav produženog krivičnog djela nisu učestvovali svi optuženi pripadnici udruženja za vršenje krivičnih djela, kako je to navela braniteljica optuženog J. I. u svojoj žalbi, međutim, iz izvedenih dokaza utvrđeno je da je optuženi J. I., kao organizator udruženja za vršenje krivičnih djela, određivao ko će od članova toga udruženja da učestvuje u izvršenju određene radnje koja je ušla u sastav produženog krivičnog djela, tako što je određivao ko će da posjeti poljoprivrednike (Č. i Š. da posjete izvoznike sa spiskova koje su dobili, a kada su u pitanju kapitalna ulaganja bili su raspoređeni po regijama i to: S. Š. je bio zadužen za H., Č. S. za K. i G., a M. Š. i E. A. za ..... kanton), obeća im podsticaj uz uslov da vrate pola sredstava i koji će novac preuzeti od toga poljoprivrednika, te predati optuženom J. I., iz čega nesumnjivo proizlazi da je kod svih pripadnika udruženja za vršenje krivičnih djela postojala svijest o tome da djela vrše organizovano, bez obzira na činjenicu što svi pripadnici nisu istovremeno učestvovali u izvršenju određene radnje koja je ušla u sastav produženog krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, pa su i u ovom dijelu suprotni navodi iz žalbi braniteljice, ocijenjeni neosnovanim.

I po ocjeni ovog suda u pogledu krivičnog djela Udruživanja radi vršenja krivičnih djela iz člana 340. stav 1. i 2. KZ FBiH, kada je riječ o činjeničnim navodima vezanim za postojanje udruženja za vršenje krivičnih djela i ostalih činjeničnih navoda u tački A izreke pobijane presude, odlučne činjenice prvostepeni sud je pravilno i na nesumnjiv način utvrdio na osnovu iskaza svjedoka S. Č., M. Š., E. A., H. T., P. J., M. H., B. A., J. Š., J. J., N. B., T. O., E. M., J. J., E. Š., V. P., K. K., E. Š., I. M. i drugih svjedoka navedenih u pobijanoj presudi, čije iskaze je prvostepeni sud pravilno i u potpunosti prihvatio, te materijalnih dokaza, dajući u obrazloženju pobijane presude kada je u pitanju tačka A, na strani 101. do 179. i 501. do 597., detaljne i u dovoljnoj mjeri argumentovane razloge, koje u svemu kao pravilne prihvata i ovaj sud. Zaključak prvostepenog suda da je čitav proces vezan za dodjelu podsticaja izvoznicima i za kapitalna ulaganja inkriminisan u tački A i B izreke pobijane presude ostvaren po predhodnom dogovoru optuženog J. I. kao organizatora radnji i optuženog S. Š. i osuđenih Č., Š. i A., kao članova udruženja za vršenje krivičnih djela, suprotno žalbenim navodima branilaca optuženih, proizilazi iz iskaza naprijed navedenih svjedoka pripadnika udruženja za vršenje krivičnih djela, koji su potvrdili da su se na sastancima održanim kod optuženog J. I. dogovarali vezano za radnje krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja. Oni su obavještavali J. I., koji poljoprivrednici su pristali da vrate polovinu novca koji će im biti dodijeljen kao podsticaj, S. Š. je uzimao u rad zahtjeve onih korisnika sa kojima je već postignut dogovor o vraćanju polovine novca, obavještavao ostale članove udruženja o donesenim rješenjima, te ih je obavještavao o izvršenoj isplati podsticaja, te je neposredno stupao u vezu sa poljoprivrednicima uslovljavajući isplatu podsticaja obećanjem vraćanja polovine novca (tačka B.5 i B.6.izreke pobijane presude) nakon čega je on lično kao i ostali članovi udruženja za vršenje krivičnih djela, nalazili korisnike podsticaja i uzimali dogovoreni novac, koji su predavali J. I., a 10 % su dobijali na ime naknade, iz čega nesumnjivo

proizilazi da je postojao dogovor između organizatora i članova udruženja za vršenje krivičnih djela, te između samih članova.

Nasuprot žalbenim prigovorima braniteljice optuženog J. I. prvostepeni sud je u pobijanoj presudi obrazložio na strani 562. do 573. zašto nije prihvatio iskaze svjedoka Ž. K., A. B., M. M., D. S., koji su suprotni iskazima svjedoka S. Č., M. Š., E. A., P. J. i drugih svjedoka i zašto je povjerovao iskazima svjedoka S. Č., M. Š., E. A., P. J. i drugih svjedoka, pa navedeno obrazloženja kao valjana u cjelosti prihvata i ovaj sud.

Dakle, činjenično stanje iz izreke pobijane presude, opisano pod tačkom A i to da je optuženi J. I. organizovao udruženje za vršenje krivičnih djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja sa ciljem sticanja protivpravne imovinske koristi i sa određenim ulogama i zadacima pripadnika udruženja radi vršenja krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, a da su članovi udruženja za vršenje krivičnih djela postali optuženi S. Š., i sada osuđena lica S. Č., M. Š. i E. A., koji su prihvatanjem da izvršavaju radnje koje im je organizator stavio u zadatak, ustvari izrazili svoju saglasnost da učestvuju u radu ovog udruženja i pri tome su znali za međusobno postojanje, prvostepeni sud je na nesumnjiv način utvrdio na osnovu svih izvedenih dokaza. Iskazi pobrojanih svjedoka optužbe u odnosu na sve radnje iz tačke A izreke prvostepene presude su detaljno analizirani i pravilno ocijenjeni kao vjerodostojni i o tome su dati valjani razlozi, koje u cjelosti prihvata i ovaj sud. Naime, prigovori odbrane kojim se dovodi u pitanje kredibilitet svjedoka optužbe S. Č., M. Š. i E. A., tvrdnjom da se radi o svjedocima saučesnicima koji su zaključili sporazume o priznanju krivice samo da bi izašli iz pritvora, te da lažno terete optužene i za ovaj sud su neprihvatljivi. Ovo posebno ako se ima u vidu činjenica da se ne radi o jednom ili nekoliko svjedoka koji terete optužene, već se radi o zaista velikom broju svjedoka, koji su svojim iskazima teretili optužene, a izvjesne razlike u njihovim iskazima, na koje ukazuju branioci u žalbama, ne odnose se na bitne činjenice i one ne mogu dovesti u sumnju pravilnost zaključka prvostepenog suda o istinitosti njihovih svjedočenja.

Takođe, nasuprot iznijetim žalbenim navodima braniteljice optuženog J. I. i branioca optuženog S. Š., prvostepeni sud je pravilno i u potpunosti utvrdio činjenično stanje iz izreke presude opisano pod tačkom B i to da je u inkriminisanom periodu optuženi J. I. kao službeno lice- federalni ministar u .... iskoristio službena ovlaštenja kao odgovorno lice, da bi sebi i drugima pribavio protivpravnu imovinsku korist, tako što je kao službeno lice, postupajući po planu udruženja za vršenje krivičnih djela koje je sam organizovao i osmislio plan, koristeći se ovlaštenjima iz člana 28. stav 4. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju koja odredba propisuje da „Federalno ministarstvo vrši obračun novčanih podrški za klijente čiji su zahtjevi blagovremeni, osnovani i potpuni i rješenjem odobrava i određuje visinu novčanih podrški koje pripadaju klijentu.“, suprotno članu 57. Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH koji član ministru stavlja u obavezu da savjesno i odgovorno vrši povjerenu mu funkciju, koji propisuje da je ministar lično odgovoran za njeno vršenje i za rad Ministarstva kojim rukovodi, preduzima radnje radi ostvarenja ličnog interesa ili interesa članova udruženja, koji se ogleda u sticanju protivpravne imovinske koristi sebi i pripadnicima udruženja za vršenje krivičnih djela, na taj način što je nakon što su pripadnici udruženja za vršenje krivičnih djela dogovorili sa poljoprivrednicima da će dobiti podsticaj za izvoz šljiva i krastavaca, te za kapitalna ulaganja (za period ----. do .....

godine) pod uslovom da vrate polovinu dobijenih sredstava, donosio rješenja o dodjeli podsticaja poljoprivrednicima koji su pristali da vrate pola sredstava, na osnovu kojih je vršen obračun i isplata klijentima, te je preko članova udruženja nakon isplate sredstava podsticaja organizovao naplatu od korisnika podsticaja polovine dijela na koji su se obavezali, pa je E. A. sakupljeni novac predavao po uputama optuženog J. I., M. Š., koji je taj novac, kao i onaj koji je on sakupio predavao lično J. I. S. Č. je takođe novac koji je sakupio predavao lično J. I. Na osnovu iskaza svjedoka Č., Š. i A. utvrđeno je da su od J. I. dobijali naknadu od 10 %, a presudama kojim su oglašeni krivim utvrđeno je da je S. Č. isplaćeno ukupno ..... KM i M. Š. .... KM, dok je prvostepeni sud utvrdio da je i E. A. za radnje navedene u tački B.4., B.7.2., B.7.3. i B.7.4. pribavio imovinsku korist u ukupnom iznosu od .... KM. Dakle, optuženi J. I. je iskorištavajući svoj službeni položaj preduzimao radnje koje su, istina, u okviru njegovog službenog položaja, ali to nije činio u interesu službe, nego da bi na taj način pribavio sebi ili drugim protivpravnu imovinsku korist u iznosu većem od .... KM

Naime, u pobijanoj presudi prvostepeni sud je posebno i detaljno analizirao iskaze svjedoka Č. S., M. Š. i E. A. (vezano za tačku B izreke presude), pa je utvrdio da je optuženi S. Š. kao savjetnik ministra i član udruženja javljao svjedocima S. Č., M. Š. i E. A. kada će biti raspisana javna objava, što su oni javljali poljoprivrednicima sa kojim su prije raspisivanja javnog poziva dogovorili dodjelu podsticaja i vraćanje polovine odobrenog podsticaja za izvoz i kapitalna ulaganja koja su izvršena u periodu . do .. godine da bi mogli podnijeti aplikaciju jer su rokovi za prijavu bili kratki (5 do 15 dana), te je za poljoprivrednike čija dokumentacija nije bila u redu davao upute kako da upotpune dokumentaciju radi dobivanja podsticaja (potvrdio svjedok A. S., kao i drugi svjedoci navedeni u obrazloženju pobijane presude) i nakon toga im je javljao kada je optuženi J. I. donio rješenja za ta lica, te kada su podsticaji isplaćeni, da bi oni mogli otići kod poljoprivrednika sa kojim su obavili razgovor i koji su pristali na ponuđene uslove, po novac. Dakle, nesumnjivo je utvrđeno da je optuženi J. nakon što su pripadnici udruženja za vršenje krivičnih djela dogovorili vraćanje jedne polovine sredstava od podsticaja, iskorištavajući svoj službeni položaj, kao federalni ministar poljoprivrede donosio rješenja kojim je tim poljoprivrednicima odobravao podsticaj, te je utvrđeno da je i S. Š. obećao Z. G. koji mu je u restoranu S. u B. P. predao dokumentaciju za dodjelu podsticaja za kapitalna ulaganja, da će dobiti podsticaj ako pristane na vraćanje polovine dobijenih sredstava, pa kada je pristao dobio je rješenje, a sredstva su mu isplaćena u tri rate. Novac za jednu ratu je predao lično S. Š., u A. u M., a za ostale dvije rate njegovim povjerenicima D. B. i I. P. što je prvostepeni sud utvrdio na osnovu iskaza svjedoka M. G., Z. A., D. Z. i za to je dao detaljne razloge na strani 373. do 379. obrazloženja pobijane presude, koje u cjelosti prihvata i ovaj sud.

Takođe, na osnovu iskaza navedenih svjedoka i svjedoka B. A. i J. J. utvrđeno je da je optuženi S. Š. u dogovoru sa optuženim J. I. uzimao u rad zahtjeve onih korisnika sa kojim je već postignut sporazum o vraćanju sredstava, uslovljavajući isplatu podsticaja vraćanjem polovine doznačenih sredstava. Tako je svjedok E. A. izjavio da je skupa sa M. Š. otišao u S. u Ministarstvo, da je obavijestio J. I. o poljoprivrednicima koji su pristali da vrate pola sredstava koja će im se odobriti na ime podsticaja za kapitalna ulaganja i da je J. I. rekao S. Š. da odmah uzme te predmete u rad, što je Š. i uradio. Svjedoci B. A. i J. J. su izjavili da je J. I. predložio da Komisija ..... predmete uzima u rad po metodi slučajnog uzorka i da se uzimaju predmeti u rad koje će odabrati optuženi S. Š., da je A.

bio predsjednik, a J. i S. Š. članovi te komisije, te da su tako i radili, dok je na osnovu iskaza svjedoka J. Š., M. H. i J. J., utvrđeno da su zahtjevi u Ministarstvo dostavljani, jer je tako pisalo u javnom pozivu, u zatvorenim kovertama na kojima je trebalo naznačiti za Komisiju, ..., tako da ti zahtjevi na protokolu nisu otvarani već su dostavljani S. Š., i sve vezano za te zahtjeve radila je Komisija za ruralni razvoj. Služba za plaćanja, je dobijala samo izvještaj ko je koliko dobio na ime podsticaja, te podatke radnici te službe unosili su u kompjuter, a plaćanje je vršila Služba ..... u okviru Ministarstva ..... U skladu sa odredbom člana III/1/11 u vezi sa članom III/4 *Uputstva* .... nisu se otvarale koverta samo u predmetima natječaja i konkursa, dok su se koverta za podsticaje u skladu sa navedenim Uputstvom otvarale na protokolu, popisivala se sva dokumentacija koja je dostavljena uz zahtjev, formiran je spis, nakon čega je zaduživan sa predmetom stručni saradnik Službe ..... koji je bio dužan provjeriti blagovremenost i urednost zahtjeva, te nakon toga samo zahtjeve koji ispunjavaju uslove dostaviti Komisiji. Tada je već bio zatvoren javni poziv za podsticaje. Prvostepeni sud je u obrazloženju presude vezano za tačku B na strani 179. do 191. i strni 597. do 606. dao detaljne i u dovoljnoj mjeri argumentovane razloge, koje u svemu kao pravilne prihvata i ovaj sud.

Naime, prvostepeni sud je u pobijanoj presudi posebno i detaljno analizirao iskaze svjedoka S. Č., M. Š. i E. A. (u vezi sa tačkom B i podtačkama) vezano za dogovore oko isplate podsticaja, visine isplaćenog podsticaja, načina isplate, te prijema novca i sa aspekta sadržaja te iskaze doveo u vezu sa iskazom svjedoka S. S., koji iskaz je takođe detaljno analiziran (sa glavnog pretresa i iz istrage), a koji svjedok je izjavio da ga je ministar J. I. u drugoj polovini 2011. godine, prije objave javnog poziva, nazvao na telefon iako se nisu poznavali, rekao mu je da će biti odobreni podsticaji za izvoz šljiva i da će doći njegov čovjek da razgovaraju u vezi sa tim. Taj čovjek je bio S. Č., koji mu je rekao da podsticaj iznosi 0,20 pfeninga po kilogramu, da podnese zahtjev za podsticaj, da će ministar udovoljiti tome zahtjevu ako 0,10 pfeninga po kilogramu odobrenog podsticaja vrati. Na isti način dobio je podsticaj 2012. i 2013. godine. Ovi svjedoci su u svojim iskazima naveli mjesto gdje su se sastali, a nakon što je svjedok pristao da vrati polovinu novca, optuženi J. I. je donio rješenje o isplati podsticaja, nakon čega su se S. Č. i S. S. ponovo nalazili i ovaj mu je predavao novac. Na isti način podsticaj za izvoz za 2011. i 2012. godinu dobila su privredna društva: d.o.o. K B. iz K., suvlasništvo A. H. i E. M., s tim što je sa H. i F. D., ocem suvlasnice E. M. pregovarao M. Š.; A. M.“ d.o.o. G., osnivač društva N. M., sa kojim su pregovarali M. Š. i S. Č. vezano za podsticaj za 2011. godinu, a vezano za podsticaj za 2012. i 2013. godinu sa N. M. je pregovarao E. A.; A. T. d.o.o G. suvlasništvo N. U. sa kojim su pregovarali S. Č. i M. Š., sve navedeno su potvrdili svjedoci A. H., M. Š., F. D., N. M., E. A., N. U., koji svjedoci su saglasno potvrdili da su polovinu novca za podsticaj koji im je odobren rješenjem koje je donio optuženi J. I. lično predali članovima udruženja za vršenje krivičnih djela. Takođe je utvrđeno na osnovu iskaza Š. M., Č. S. i A. H. i materijalnih dokaza navedenih u obrazloženju, da je podsticaj odobren rješenjem ministra i A. H. za izvoz šljiva i doznačena sredstva, međutim A. H. iako je obećao Č. i Š. da će vratiti polovinu primljenog novca, nakon što je primio novac, nije se javljao na njihove pozive, tako da novac nije isplatio. Na osnovu iskaza S. Č. utvrđeno je da je on obavijestio J. I. da H. nije donio obećana sredstva, pa mu je optuženi J. I. rekao da obećani povraćaj sredstava ne traži, jer ih je u .... parlamentu prozvao O. H. zastupnik u Parlamentu i član Odbora ....., te je potvrdio da je optuženi J. I. rekao Š. da isplati H. preostale rate, na ime odobrenog podsticaja i da će on naći način da se od njega naplati. Sve ovo potvrdili su svjedoci S.

Č., M. Š. i A. H., te je utvrđeno na osnovu detaljno obrazloženih materijalnih dokaza. Prvostepeni sud je dao detaljno obrazloženje dokaza optužbe, dokaza odbrane optuženih, sve te dokaze je obrazložio pojedinačno, u međusobnoj povezanosti i izveo zaključak o dokazanosti i nedokazanosti odlučnih činjenica. Na sličan način podsticaj za kapitalna ulaganja dobio je A. S., kao odgovorna osoba d.o.o. K. P. iz K., T. B. i N. M.. Na osnovu iskaza M. Š., E. A., A. S., T. B., N. M., M. G. i D. B. utvrđeno je da nakon što su članovi udruženja za vršenje krivičnih djela sa navedenim poljoprivrednicima dogovorili da će dobiti podsticaj za kapitalna ulaganja ako polovinu novca vrate, pa kada su pristali, optuženi J. I. je donio rješenja o dodjeli podsticaja, nakon čega su navedeni poljoprivrednici vratili polovinu dobijenog novca, koji im je isplaćen u tri rate i to od svake rate vraćali su dio novca do ukupnog namirenja iznosa od pola dobijenog podsticaja.

Vjerodostojnost iskaza ovih svjedoka optužbe ne može se osporiti argumentima iznesenim u žalbama branilaca optuženih. U vezi sa ovim tačkama izreke pobijane presude, prvostepeni sud je dao detaljne razloge i to: za tačku B.1.1., B.1.2 i B.1.3. na strani 191. do 200., strani 263. do 270. i na strani 299. do 307.; za tačku B.2. na strani 201. do 208.; za tačku B.3.1. i B.3.2., na strani 225. do 255. i strani 277. do 286.; za tačku B.4, na strani 351. do 363.; za tačku B.5., na strani 363. do 379.; za tačku B.6., na strani 456. do 500.; za tačku B.7.1., B.7.2., B.7.3. i B.7.4., na strani 208. do 217., 379. do 444., 270. do 286. i 307. do 320.; za tačku B.8. na strani 217. do 225., obrazloženja pobijane presude, koje razloge je kao valjane u cjelosti prihvatio ovaj sud, pa se žalitelji upućuje na taj dio obrazloženja.

Pri tome je prvostepeni sud cijenio navode odbrane optuženog J. I. i dao iscrpne i detaljne razlog u obrazloženju pobijane presude zašto istu nije prihvatio, a koji je u potpunosti negirao sve radnje za koje je optužen. Tako je pravilno zaključio prvostepeni sud da je odbrana optuženog opovrgnuta iskazima svjedoka Č. S., M. Š. i E. A. čiji iskazi su u pogledu odlučnih činjenica saglasni i međusobno se dopunjuju, te ostalim izvedenim dokazima iz kojih je na nesumnjiv način utvrđeno da je optuženi održavao sastanke sa Č., Š., A. i S. Š., da je njima davao upute i raspored u vezi sa kontaktom sa korisnicima podsticaja, da je određivao visinu podsticaja i visinu novca koju su korisnici morali dati ministru preko članova udruženja za vršenje krivičnih djela, te da su primljeni novac nosili optuženom J. I. Time je opovrgnuta odbrana optuženog J. I. da nije uslovljavao isplatu podsticaja davanjem njemu polovine odobrenog i isplaćenog novca, te da nikada nije primio takav novac. Takođe, suprotno žalbenim navodima, odbrana optuženog opovrgnuta je iskazom svjedoka P. J., H. T. i N. H. koji su izjavili da je nadležna služba Ministarstva dostavljala ministru nacрте pravilnika, međutim vraćani su im pravilnici sa drugačijom sadržinom, i oni su faktički prekucavali pravilnike čiji sadržaj je osmišljen u kabinetu optuženog J. L., gdje su savjetnici ministra bili S. Č. i S. Š.. Ovi svjedoci, kao i svjedoci J. Š. i J. J. su izjavili da su na osnovu upozorenja u javnom pozivu zahtjevi za kapitalna ulaganja dostavljani u kovertama na kojima je pisalo „za Komisiju, ne otvaraj“, da su se u skladu sa Uredbom ..... ti zahtjevi trebali na protokolu otvoriti i formirati spis, te dostaviti stručnom saradniku na dalju obradu (utvrđivanje da li su zahtjevi blagovremeni, da li je dostavljena potpuna dokumentacija i sl) i tek nakon takve obrade, zahtjevi koji su ispunjavali uslove trebali su se dostaviti Komisiji .... na dalji rad. Na osnovu iskaza svjedoka S. Č., E. A., M. Š., B. A. i J. J. utvrđeno je da su predmeti uzimani u rad selektivno. Tako je svjedok E. A. izjavio da je nakon što je obišao sva lica za koja

je bio zadužen u T. zajedno sa M. Š. otišli kod ministra J. I. u S.. Upoznali su ga sa obavljenim poslom, a tada je bio završen i javni poziv, pa je J. I. pozvao S. Š. i rekao mu je da odmah pronađe predmete tih klijenata i da se ukoliko ispunjavaju uslove, odmah urade rješenja o dodjeli podsticaja. Š. je odmah bez riječi počeo tražiti te predmete, a J. I. mu je rekao da ukoliko bude nešto falilo vezano za dokumentaciju da se ti klijenti pozovu i da dopune ono što fali, dok su svjedoci B. i J. izjavili da je B. bio predsjednik, a J. i S. Š. članovi Komisije ....., da je Komisija održala veliki broj sastanaka sa optuženim J. I. i da je optuženi I. insistirao da se predmeti u ovoj Komisiji uzimaju u rad po sistemu slučajnog uzorka i da ih je obavijestio da će njegov savjetnik Š. vršiti odabir predmeta po kojim će se raditi.

Na osnovu provedenih dokaza proizilazi da je optuženi S. Š. u potpunosti postupao po nalogu optuženog J. I. i da je radio sve ono što je od njega zahtijevao, što jasno ukazuje da je optuženi J. I. imao kontrolu nad njegovim radom. Što se tiče odbrane optuženog S. Š. da nije član udruženja za vršenje krivičnih djela i da nije imao saznanja da pripada bilo kakvoj grupi ili udruženju, pravilno prvostepeni sud istu nije prihvatio, imajući u vidu da sama činjenica koju je optuženi i priznao u svojoj odbrani da je postupao po nalogu optuženog L. jer je bio njegov savjetnik, ukazuju da je optuženi J. I. imao kontrolu nad njegovim radom, a takođe je nesumnjivo utvrđeno da je optuženi S. Š. ispunjavao naloge J. I. jer su bili članovi iste stranke u kojoj je optuženi J. I. bio potpredsjednik iste.

U žalbi braniteljica optuženog J. I. je navela da činjenični opis u podtačkama B izreke presude koji se odnosi na optuženog J. I. ne sadrži elemente krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH jer pored toga što u podtačkama B nije navedeno suprotno kojoj odredbi je optuženi L. postupao, nije navedeno ni na koji način je trebao djelovati optuženi J. I. kao ministar, a nije djelovao. Ni ovi žalbeni navodi nisu osnovani, jer su u uvodnom dijelu tačke B sadržani bitni elementi krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, uključujući i blanketni propis, koji su zajednički za sve pojedinačne radnje krivičnog djela počinjenog u produženom trajanju. Prvostepeni sud je u tom pogledu dao valjano obrazloženje na strani 600., pa se žaliteljica upućuje na taj dio obrazloženja.

Takođe, žalbeni navodi branioca optuženog S. Š. i braniteljice optuženog J. I. da se pobijana presuda zasniva na iskazima svjedoka M. G. i I. M., da je svjedokinja G. dala dva iskaza u kojim iskazima je različito svjedočila vezano za S. Š. i da nije ocijenjen njen iskaz iz istrage, ovaj sud je ocijenio neosnovanim. Naime, iz pobijane presude jasno proizilazi da je prvostepeni sud prilikom obrazlaganja iskaza ove svjedokinje imao u vidu oba njena iskaza i da je zaključio da su ti iskazi identični u bitnim dijelovima i to da je ona S. Š. navela kao osobu koja je njenom suprugu obećala isplatu podsticaja pod uslovom da vrati pola novca, u oba iskaza je potvrdila da je novac vraćan L. misleći pri tome na J. I. i njegove saradnike i to tačno pola od onoga što je dobio, a pored obaveze da vrati polovinu novca imao je i obavezu da prikuplja sredstva za .... stranku ....., te je potvrdila da je njen suprug imao susret sa S. Š. u ugostiteljskom objektu u B. P. o čemu su svjedočili i svjedoci D. Z., D. B., A. Z. i optuženi S. Š. kao svjedok. Takođe, u obrazloženju je navedeno da je svjedok I. M. posvjedočio da mu je Z. G. rekao da je od njega traženo da vrati novac od podsticaja, a prvostepeni sud je u obrazloženju naveo iz

kojih razloga taj iskaz svjedoka M. smatra vjerodostojnim (strana 376., zadnji pasus i 377., prvi pasus), koje obrazloženje kao valjano je prihvatio i ovaj sud.

Takođe, se u žalbi braniteljice optuženog L. navodi da je činjenično stanje u tački B.3.1. izreke pobijane presude pogrešno i nepotpuno utvrđeno jer je prvostepeni sud ocijenio vjerodostojnim iskaz svjedoka A. H. koji je mijenjao svoj iskaz i da je iskaz promijenio nakon što je izvršen inspekcijski pregled privrednog društva K. B., te se navodi da je presuda, tačka B.2. zasnovana na iskazu svjedoka A. H. a čiji iskaz je pročitao na glavnom pretresu.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani. Prvostepeni sud svoju odluku vezano za tačku B.2. nije temeljio samo na iskazu svjedoka A. H., koji iskaz je pročitao na glavnom pretresu u smislu člana 288. stav 2. ZKP FBiH, a odbrani je pružena prilika da se izjasni vezano za iskaz ovog svjedoka, već je taj iskaz doveo u vezu sa iskazima svjedoka Š. M., Č. S., A. Dž., M. M., te tako izveo zaključak o dokazanosti činjenica vezanih za ovu tačku izreke presude. Kada je u pitanju svjedok A. H. braniteljica nije konkretizovala na osnovu čega je zaključila da je „posjeta inspektora“ i razgovor sa policijom uticao na ovog svjedoka da promijeni iskaz u toku istrage, a osim toga ovaj svjedok je na glavnom pretresu potvrdio svoj iskaz iz istrage od 07.09.2015. godine, što je prvostepeni sud detaljno obrazložio u dijelu odluke vezano za tačku B.3., pa se braniteljica upućuje na taj dio obrazloženja.

Braniteljica optuženog J. I. i branilac optuženog S. Š. osporili su i utvrđeno činjenično stanje vezano za pribavljenu imovinsku korist, pa su istakli da nije provedeno vještačenje po vještaku finansijske struke i da slijedom toga nije pravilno utvrđena visina pribavljene imovinske koristi.

Ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Iz izmijenjene optužnice proizilazi da su optuženi J. I. i S. Š. zajedno sa sada osuđenim licima S. Č., M. Š. i E. A. pribavili imovinsku korist u ukupnom iznosu od ... KM. Obzirom da je optuženi L. prvostepenom presudom oslobođen za dvije krivičnopravne radnje opisane pod tačkom B.4. (imovinska korist ... KM) i B.11. (imovinska korist ... KM) izmijenjene optužnice, to je prema izreci prvostepene presude izvršenjem krivičnih djela, za koja su optuženi oglašeni krivim, pribavljena imovinska korist u iznosu od ... KM. Kako je optuženi S. Š. oglašen krivim za radnje opisane pod tačkom B.5 izreke presude (za koje je ostvarena imovinska korist u iznosu od ...KM), proizilazi da je navedenim radnjama pribavio imovinsku korist od .... KM i za krivičnopravne radnje iz tačke B.6. izreke presude (za koje je ostvarena imovinska korist u iznosu od ..... KM), proizilazi da je navedenim radnjama pribavio sebi imovinsku korist u iznosu od .... KM, odnosno proizilazi da je optuženi S. Š. pribavio imovinsku korist u ukupnom iznosu od ... KM (10% od imovinske koristi ostvarene za radnje koje je počinio opisane u tački B.5. i B.6.). Prema podacima iz pravosnažnih presuda proizilazi da je Č. S. pribavio imovinsku korist u iznosu od .... KM i Š. M. u iznosu od ... KM, prvostepeni sud je utvrdio da je A. E. pribavio ukupnu imovinsku korist od .... KM (strana 614.obrazloženja presude), pa je prvostepeni sud pravilno sve te iznose odbio od iznosa ukupno ostvarene koristi (.... KM) i utvrdio da je optuženi L. sebi pribavio protupravnu imovinsku korist u iznosu od ... KM. Prvostepeni sud je ocijenio i prigovor branilaca optuženih da u ovom predmetu nije

provedeno finansijsko vještačenje radi utvrđivanja visine imovinske koristi, pa je pravilno zaključio da za proste računске operacije nije bilo potrebno određivanje vještačenja. Naime, na osnovu iskaza svjedoka poljoprivrednika koji su dobili podsticaj i polovinu sredstava vratili (S. S., A. H., F. D., M. G., A. S., T. B., N. M. i N. U., te materijalnih dokaza: rješenja o dodjeli podsticaja i finansijske dokumentacije koja se odnosi na isplatu istih) utvrđena je ukupna visina ostvarene imovinske koristi za svaku tačku izmijenjene optužnice, pa je zbrajanjem tih iznosa, vezano za osuđujući dio presude, koji su nesumnjivo utvrđeni tokom postupka, sa sigurnošću utvrđena visina ukupno ostvarene imovinske koristi, te imovinske koristi koju su ostvarili optuženi J. I. i S. Š..

Imajući u vidu navedeno, suprotni žalbeni navodi branioca optuženog J. I. i branioca optuženog S. Š. kojim se osporava pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja, ponavljanjem odbrane optuženih sa glavnog pretresa i davanjem sopstvene ocjene izvedenih dokaza, iskaza saslušanih svjedoka optužbe i odbrane i priložene pismene dokumentacije, ovaj sud ocjenjuje kao neosnovane.

Iz pravosnažnih presuda Kantonalnog suda u Tuzli utvrđeno je da je postupak u odnosu na tada optužene S. Č., M. Š. i E. A., nakon što su sa tužiocem zaključili sporazume o priznanju krivice, razdvojen i da su pravosnažnim presudama osuđeni zbog krivičnih djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH u sticaju sa produženim krivičnim djelom Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i članom 33. 54. i 55. istog zakona. Pravilno je prvostepeni sud našao da činjenica koju su osuđeni S. Č., M. Š. i E. A. izjavili prilikom svjedočenja, koje svjedočenje je uslijedilo nakon pravosnažnosti naprijed navedenih presuda da su u potpunosti postupali po nalogu optuženog J. I. i da su radili sve što je od njih zahtijevao, jasno ukazuju da je optuženi J. I. imao kontrolu nad njihovim radom i da je postupao kao organizator udruženja za vršenje krivičnih djela.

Takođe, pravilno prvostepeni sud nije prihvatio odbranu optuženih J. I. i S. Š. da su svjedoci S. Č., M. Š. i E. A. dali iskaz pod pritiskom, da su priznali krivicu i zaključili sporazume, jer su se nalazili u pritvoru i da su to uradili sa namjerom da im se pritvor ukine jer su kako je to navedeno na strani 7. ove presude, navedeni svjedoci na glavnom pretresu propisno upozoreni na prava i obaveze, nisu imali primjedbi na tok ispitivanja, a odbrani je omogućeno da ih ispita unakrsno i dodatno, oni su tom prilikom izjavili da su dobrovoljno zaključili sporazume i da nije na njih u tom pogledu, kao i vezano za svjedočenje bilo pritisaka ili ucjena. Slijedom navedenog, suprotni žalbeni navodi braniteljice optuženog L. da je prvostepeni sud svoju odluku zasnovao na lažnom iskazu svjedoka S. Č., M. Š. i E. A., kao i isticanje da je priznanje svjedoka u ovom krivičnom postupku bilo iznuđeno, ocijenjeni su kao neosnovani.

Imajući u vidu naprijed navedeno, neosnovano se izjavljenim žalbama osporava pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja, jer je prvostepeni sud dao jasne i uvjerljive razloge u obrazloženju pobijane presude za svoj zaključak, koje u cjelosti prihvata i ovaj sud.

Pri tome je ovaj sud cijenio i ostale navode iz izjavljenih žalbi branioca optuženog J. I. i branioca optuženog S. Š., ali je našao da se istima ne osporavaju odlučne činjenice i da se tim navodima ne dovodi u sumnju pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja.

Tako je prvostepeni sud ocijenio iskaz svjedoka Č. J. koji svjedok nije svjedočio o radnjama optuženih već je svjedočio vezano za njegove kontakte sa J. E., za kojeg je rekao da je zaposlen u Ministarstvu .... i da mu je tražio novac za isplatu podsticaja, da mu je rekao da će novac dati u Ministarstvo ....., pa nakon što je zaključio sa njim fiktivni ugovor o zajmu, da je ubrzo nakon toga optuženi J. I. donio rješenje o odobravanju podsticaja. Prvostepeni sud je obrazložio iskaz ovog svjedoka na strani 491. obrazloženja pobijane presude. U žalbi braniteljica optuženog J. I. navodi da su podsticaje dobili i druga lica (S. B., A. Dž., Dž. E., A. A. koji je podsticaj uzeo za majku S., Š. H., K. S., L. I., P. M. i S. Z.) i da od njih J. I. nije tražio novac da bi dobili podsticaj, međutim, ovaj sud smatra da iskazi ovih svjedoka nisu od značaja kada su u pitanju odlučne činjenice vezano za optuženog J. I. jer se predmet optuženja ne odnosi na ove svjedoke.

Takođe, u žalbi se navodi da su zanemareni dokazi odbrane koji se odnose na tvrdnju da je postupak protiv optuženog J. I. posljedica političkog pritiska, koji ima za cilj njegovu diskreditaciju, da je prvostepeni sud zanemarujući te dokaze povrijedio princip in dubio pro reo. Tako se navodi da u obrazloženju nisu dati razlozi zašto je sud poklonio vjeru svjedoku M. I., te da sud nije cijenio dokaze koji se odnose na kredibilitet ovog svjedoka. Suprotno navedenim tvrdnjama u žalbi, prvostepeni sud je dao detaljno obrazloženje iz kojih razloga je poklonio vjeru iskazu svjedoka I. M. te je obrazložio zašto nije prihvatio iskaze svjedoka na okolnost kredibiliteta svjedoka I. M.e (strana 442. obrazloženja presude), tako da se ovi žalbeni prigovori ocjenjuju neosnovanim.

Žalbeni navodi braniteljice optuženog J. I. kojim se osporava iskaz svjedoka T. B. i S. A. uz navod da sud nije mogao pokloniti vjeru iskazima ovih svjedoka jer su njihovi iskazi kontradiktorni i da su ti svjedoci problematičnog ponašanja, te da je svjedok odbrane R. N. koji je osporio iskaz navedenih svjedoka ugledni poljoprivrednik, da su svjedoci B. i S. dobili imunitet od krivičnog gonjenja i da su očito prilagodili svoje iskaze. Međutim, ove žalbene navode ovaj sud ocjenjuje neosnovanim jer je prvostepeni sud na okolnost kredibiliteta ovih svjedoka dao valjane razloge na strani 470. pa se žaliteljica upućuje na taj dio obrazloženja.

Braniteljica optuženog J. I. je u žalbi predložila da se izvedu novi dokazi koji se nisu mogli izvesti ranije jer je o istim odbrana saznala tek nakon donošenja prvostepene presude. Tako je predložila da se kao svjedoci saslušaju E. Č. kome je S. Č. rekao da je zaključio sporazum o priznanju krivice da bi izašao iz pritvora i da J. I. nije dao nikakav novac, nego da je to bio uslov da izađe iz pritvora. Takođe je predložila i saslušanje svjedoka M. T. koji se trenutno nalazi na izdržavanju kazne zatvora u KPZ Z. na okolnost da je M. Š. bio u istoj ćeliji sa ovim svjedokom, pa on ima saznanja da je M. Š. pod pritiskom pritvora i uslova u pritvoru, te činjenice da je otac jednog djeteta, da mu je žena bila na putu i da je invalid, zaključio sporazum i da je zbog toga teretio J. I. jer je on rekao M. da L. nema nigdje. Predložila je u žalbi i da se ponovo sasluša svjedok A. S. i da se u dokaze uvrsti zapisnik sa glavnog pretresa u Opštinskom sudu Kiseljak u predmetu broj 49 0 K 038668 17 K od 13.03.2018. godine u kojem je S. naveo da četvrtog čovjeka u kolima nije spominjao jer mu je tužilac rekao da to lice ne spominje. Ovaj dokaz je po stavu braniteljice važan sa aspekta kredibiliteta svjedoka A. S. i T. B., te na okolnost izmjene iskaza nekih svjedoka i prebacivanja tereta na optužene.

Po nalaženju ovog suda, ovi žalbeni prijedlozi nisu osnovani. O svemu što je utvrdio, kao i o ocjeni suprostavljenih i prihvaćenih iskaza i dokaza, koji su bili predmet ocjene i datih razloga ovog suda, prvostepeni sud je u pobijanoj presudi dao valjane i opširne razloge, pa se braniteljica upućuju na te razloge. Kod ovakvog stanja stvari, s obzirom na dokaze kojima su utvrđene odlučne činjenice, te iskaze svjedoka S. Č. i M. Š. da su sporazume o priznanju krivice zaključili dobrovoljno i sa razumijevanjem, da nije bilo pritisaka na njih da to urade, saslušanje svjedoka E. Č. i M. T., koji su predloženi u žalbi na okolnost da su S. Č. i M. Š. zaključili sporazume o priznanju krivice kako bi izašli iz pritvora i da su zbog toga teretili optuženog J. I. po nalaženju ovog suda je nepotrebno, posebno kada se ima u vidu rodbinska veza svjedoka E. Č. sa S. Č., te činjenica da su svjedoci S. Č. i M. Š. negirali bilo kakav uticaj na njihovo svjedočenje i zaključenje sporazuma o priznanju krivice. Takođe, ni ponovno saslušanje svjedoka S. A., uz pribavljanje zapisnika sa glavnog pretresa u predmetu kod Općinskog suda u Kiseljaku broj 49 0 K 038668 17 K od 13.03.2018. godine, po nalaženju ovog suda je nepotrebno, jer se braniteljica u žalbi nije izjasnila na koji način bi iskaz ovog svjedoka mogao dovesti do narušavanja kredibiliteta njegovog ranijeg iskaza i iskaza svjedoka T. B.. Braniteljica je u žalbi samo navela da je tužilac uticao na ovog svjedoka da „četvrtog čovjeka u vozilu ne spominje“, bez konkretizovanja na koji događaj se odnosi to svjedočenje.

Braniteljica optuženog J. I. i branilac optuženog S. Š. žalbu su izjavili zbog povrede Krivičnog zakona u smislu člana 313. tačka a) ZKP FBiH, koju povredu vide u tome da u tački A izreke pobijane presude nisu opisani elementi krivičnog djela udruživanje radi činjenja krivičnih djela, niti su u tački B izreke pobijane presude opisani elementi produženog krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja. Braniteljica optuženog J. I. osporava pobijanu presudu i zbog povrede Krivičnog zakona iz člana 313. tačka c) ZKP FBiH navodeći da ovu povredu vidi u tome što postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje jer u situaciji kada izmijenjena, odnosno dopunjena optužnica nikada nije potvrđena, ista nije ni mogla biti proslijeđena odbrani radi izjavljivanja predhodnih prigovora, niti je mogla biti proslijeđena sudećem vijeću.

Ovi žalbeni prigovori nisu osnovani.

Krivična djela za koje su optuženi J. I. i Š. oglašen krivim u ovom slučaju, tako kako su opisana u izreci pobijane presude, sadrže sva objektivna i subjektivna obilježja krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 1. i 2. KZ FBiH i produženog krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i članom 55. istog zakona i produženog krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i članom 33., 54. i 55. istog zakon. Upravo su tako ova djela ocijenjena u pobijanoj presudi, pa nije moguće prihvatiti tvrdnje iz žalbi da u izreci presude (tačka A) nisu opisani elementi krivičnog djela udruživanje radi činjenja krivičnih djela, niti su u tački B izreke pobijane presude opisani elementi produženog krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja i da slijedom toga radnje navedene u izreci presude, za koja su optuženi J. I. i S. Š. oglašen krivim ne predstavljaju krivična djela koja im se stavljaju na teret i za koja su osuđeni pobijanom presudom.

Iz stanja u spisu vidi se da je prvobitno podnesena optužnica koja je potvrđena dana 21.12.2015. godine, nakon čega je braniteljica optuženog J. I. podnijela predhodne prigovore, između ostalog i zbog formalnih nedostataka u smislu člana 248. stav 1. tačka

c) ZKP FBiH u vezi sa članom 240. stav 3. i članom 6. istog zakona. U razlozima tih prigovora je navedeno da se optuženom J. I. potvrđenom optužnicom stavljaju na teret nove optužbe na koje se on nije nikada izjasnio. Radi toga sudija za predhodno saslušanje je zbog navedenih formalnih nedostataka pozvao kantonalnog tužioca da otkloni formalne nedostatke, pa je tužilac u skladu sa zahtjevom suda, ispitao optuženog J. I. na navedene okolnosti i zapisnik o njegovom saslušanju dostavio je sudu. Nakon toga prvostepeni sud je odbio predhodne prigovore, nalazeći da su ispitivanjem optuženog J. I. u odnosu na navedene krivičnopravne radnje otklonjene procesne smetnje koje su ukazivale na formalne nedostatke u optužnici. Dakle, kantonalni tužilac je omogućio optuženom da se izjasni na tačke optužnice za koje se ranije nije izjasnio i na taj način mu je omogućio da se brani jer ga je upoznao zašto je optužen i koja osnovana sumnja postoji protiv njega. U konkretnoj situaciji samo da kantonalni tužilac nije postupio po uputama suda, prvostepeni sud bi morao odbaciti optužnicu i tužiocu bi tada ostala mogućnost da podigne novu ili izmijenjenu optužnicu u smislu člana 243. stav 5. ZKP FBiH.

Takođe, braniteljica optuženog J. I. žalbu je izjavila zbog povrede Krivičnog zakona u smislu člana 313. tačka d) ZKP FBiH koju povredu vidi u tome da je prvostepeni sud u pogledu krivičnih djela za koja je optuženi L. oglašen krivim proizvoljno primijenio zakone, tumačeći ih šire i na štetu optuženog i to: član 22. stav 2. ; član 20. stav 2.; član 28. stav 5.; član 10. stav 2. i član 16. stav 5. člana 28. stav 5. Zakona o novčanim podrškama, te člana III/1/11 i član III/4 Uputstva .....

Ni ovi žalbeni prigovori nisu osnovani.

Povredu krivičnog zakona iz člana 313. tačka d) ZKP FBiH sastoji se u tome da sud pravilno utvrđeno činjenično stanje (inkriminisanu djelatnost) podvodi pod pogrešne zakonske odredbe i to tako što primjenjuje zakon koji nije mogao primijeniti ili zakon koji je trebao primijeniti, ali je to učinio na pogrešan način. Oba navedena slučaja imaju za posljedicu pogrešnu pravnu kvalifikaciju krivičnog djela. U konkretnoj situaciji na inkriminisanu radnju pravilno je primijenjen krivični zakon, kao i materijalni propisi (član 20. stav 2., člana 22. stav 2. i član 28. stav 5. Zakona o novčanim podrškama, te članovi III/1/11 i III/4 Uputstva .....), koji su navedeni u izreci pobijane presude i koji su primijenjeni i tumačeni, na pravilan način, kako je to već navedeno u obrazloženju ove presude, tako da su neosnovni prigovori u žalbi braniteljice da su ti propisi proizvoljno primijenjeni na način da su šire tumačeni i na štetu optuženog J. I.. Kada su u pitanju kapitalna ulaganja prvostepeni sud se pravilno pozvao u obrazloženju presude na odredbu člana 10. stav 3. Zakona o novčanim podrškama, kao i odredbu člana 16. stav 5. istog zakona, jer se ove odredbe upravo odnose na načelo proporcionalnosti koje u inkriminisanom periodu (..... do ..... godine) nije ugrađeno u propise koje je donio optuženi J. L. kao .... ministar, niti se slijedom toga za inkriminisani period primjenjivalo. Sve ovo uz napomenu da dodjele podsticaja za kapitalna ulaganja nije trebala ići u sklopu modela za ruralni razvoj (vidjeti izjavu svjedokinje N. B., strana 19. obrazloženja ove presude). Svjedok H. T. je potvrdio da je optuženi S. Š. naredio da se kapitalna ulaganja uvrste u model - ruralni razvoj kako bi izbjegao učešće u komisiji za dodjelu podsticaja za kapitalna ulaganja, zastupnika ..... skupštine i to članova Odbora ....., koji su na sastanku na kome je bio prisutan optuženi S. Š. tražili da budu uvršteni u te komisije. Da bi izbjegao učešće zastupnika, u komisiji za dodjelu podsticaja za kapitalna ulaganja, optuženi S. Š. je naredio da se sredstva koja su planirana za kapitalna ulaganja prebace u

ruralni razvoj i da se pri tome zadrže sve mjere iz zakona koje se tiču kapitalnih ulaganja. Svjedok je izjavio da je mjera ruralnog razvoja podrazumijevala sitne investicije u poljoprivredna gazdinstva, dok su veće investicije išle preko kapitalnih ulaganja.

Suprotno stavu branilaca optuženih u žalbama, na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje, prvostepeni sud je pravilno primijenio krivični zakon, pa se neosnovano izjavljenim žalbama pobija prvostepena presuda i u ovom dijelu.

Tako je pravilno prvostepeni sud primijenio krivični zakon kada je našao da su se u radnjama optuženog L. opisanim u tački A izreke presude stekla sva zakonska obilježja krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 1. KZ FBiH u vezi sa članom 59. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama KZ FBiH, jer je optuženi J. I. organizovao udruženje za vršenje krivičnih djela o čemu je već bilo riječi. Pri tome je pravilan zaključak prvostepenog suda da je optuženi postupao sa direktnim umišljajem kao oblikom vinosti, jer je bio svjestan svoga djela i htio je njegovo izvršenje, tj. iz cjelokupnog postupanja optuženog nesumnjivo proizilazi da je kod njega postojala svijest da stvara udruženje za vršenje krivičnog djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja, što najbolje potvrđuju iskazi svjedoka S. S., A. H., A. H., F. D., A. S., M. G., N. M. i dr. koji su potvrdili da su podsticaj dobili pod uslovom da vrate polovinu sredstava i da su tu polovinu i vratili.

Što se tiče optuženog S. Š. u njegovim radnjama bliže navedenim u izreci pobijane presude pod tačkom A stekla su se zakonska obilježja krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 2. KZ FBiH u vezi sa članom 59. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama KZ FBiH, jer je ovaj optuženi (kao i osuđeni S. Č., M. Š. i E. A.) postao pripadnik udruženje za vršenje krivičnih djela, koje je organizovao optuženi J. I. Pri tome je prvostepeni sud pravilno utvrdio da je kod ovog optuženog postojala svijest da pripada udruženju za vršenje krivičnih djela, kao i izražena spremnost da vrši krivična djela kao pripadnik udruženja, da je bio svjestan svoga djela čije izvršenje je htio, te da je dakle postupao sa direktnim umišljajem.

Dajući pravnu ocjenu utvrđenog činjeničnog stanja navedenog u izreci presude pod tačkom B i njenim podtačkama za koje je optuženi J. I. osuđen pobijanom presudom, pravilno je prvostepeni sud protivpravne radnje optuženog J. I., kvalifikovao kao produženo krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i članom 55. KZ FBiH, jer je na nesumnjiv način utvrdio da je optuženi J. I. imao svojstvo službenog lica u Ministarstvu, da je u potpunosti bio svjestan krivičnog djela i htio je njegovo izvršenje, odnosno da su radnje koje je optuženi preduzeo rezultat njegove svijesti i volje. Optuženi je bio svjestan da preduzimanjem opisnih radnji u izreci presude iz djelokruga svojih službenih ovlaštenja, kao organizator udruženja za vršenje krivičnih djela, iskorištava svoj službeni položaj i ovlaštenja, te je bio svjestan da preduzetim radnjama pribavlja sebi ili drugom protivpravnu imovinsku korist koja prelazi iznos od ..... KM, koje radnje je i preduzima u namjeri pribavljanja protivpravne imovinske koristi za sebe ili druge u iznosu većem od ..... KM i to je htio. Takođe, prvostepeni sud je dao jasne i uvjerljive razloge da se radi o produženom krivičnom djelu. Naime, više istovrsnih krivičnih djela, ako između njih postoji određena životna i pravna povezanost (istovjetnost radnji, vremenski kontinuitet u izvršenju radnji, korištenje iste situacije za izvršenje ovih radnji, da su sve radnje izvršene sa jedinstvenim umišljajem),

u stvari, gube samostalnost i predstavljaju uvijek jedinstveno krivično djelo sastavljano od više pojedinačnih radnji, odnosno produženo krivično djelo.

Nasuprot iznijetim žalbenim navodima branioca optuženog S. Š., pravilno je prvostepeni sud primijenio krivični zakon kada je našao da su se u radnjama optuženog S. Š., opisanim u tački B, B.5. i B.6. stekla zakonska obilježja produženog krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja pomaganjem iz člana 383. stav 3. KZ FBiH u vezi sa stavom 1. i članom 33. i 55. istog zakona. Pri tome je pravilan zaključak prvostepenog suda da je optuženi S. Š. postupao sa direktnim umišljajem jer je bio svjestan da optuženi J. I. čini krivično djelo zloupotreba položaja ili ovlaštenja, koje mu donosi protivpravnu imovinsku korist u iznosu većem od .... KM i bio je svjestan da on svojim radnjama, kao pripadnik udruženja za vršenje krivičnog djela, doprinosi izvršenju toga djela i to je htio.

Obje žalbe pobijaju presudu zbog odluke o kazni. Braniteljica optuženog J. I. ističe da prvostepeni sud u pobijanoj presudi nije pravilno cijenio otežavajuće okolnosti koje su se stekle na strani optuženog J. I., pa je tako cijenio kao otežavajuću okolnost vrijeme trajanja navodnog počinjenja krivičnog djela od tri godine, iako vrijeme izvršenja krivičnog djela predstavlja element krivičnog djela, te je cijenio da je BiH najsiromašnija zemlja u Evropi, da ima neuporedivo skromnije fondove za podsticaj u poljoprivredi, iako te okolnosti ne mogu biti otežavajuće okolnosti jer te okolnosti nisu okolnosti izvršenja krivičnog djela. Takođe je u žalbi navela da su kao otežavajuće okolnosti cijanjene okolnosti koje nisu okolnosti izvršenja predmetnih krivičnih djela i to okolnosti: vezano za rad Vlade ....., anonimne prijave, formiranje radnih grupa, održavanje tematske sjednice, negativan revizorski izvještaj, te izgubljeno povjerenje građana u rad državnih organa. Te okolnosti je prvostepeni sud samo nabrojao, ali nije dao obrazloženje zašto i na koji način ih je cijenio kao otežavajuće okolnosti, a u pobijanoj presudi nije identifikovao koje okolnosti cijeni kao otežavajuće u odnosu na konkretno krivično djelo.

Branilac optuženog Š. osporavajući krivičnu sankciju je naveo da prvostepeni sud prilikom ocjene olakšavajućih okolnosti nije naveo koje su to olakšavajuće okolnosti kada je u pitanju krivično djelo Udruživanja radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 2. KZ FBiH, a osim toga pogrešno je cijenio materijalne prilike i porodične obaveza optuženog i s tim u vezi njegovu mogućnost da plati novčanu kaznu. Takođe, navodi da je prvostepeni sud pogrešno cijenio i otežavajuće okolnosti, jer cijenio kao otežavajuće okolnosti koje se ne tiču svojstava optuženog.

Ispitujući odluku o kazni povodom žalbi branilaca optuženih i po službenoj dužnosti u skladu sa odredbom člana 323. ZKP FBiH povodom žalbe optuženog J. I., jer iz sadržaja njegove žalbe proizilazi da prvostepenu presudu pobija zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, ovaj sud je našao da su argumenti izneseni u žalbi branioca optuženog J. I. vezano za kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godine i 6 (šest) mjeseci koja je pobijanom presudom utvrđena optuženom J. I. zbog krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1 i članom 55. KZ FBiH, osnovani, i da prvostepeni sud prilikom odmjeravanja kazne, nije dao pravilan značaj utvrđenim olakšavajućim okolnostima, te da je kao otežavajuće okolnosti cijenio okolnosti koje u konkretnom slučaju ne mogu imati karakter otežavajućih okolnosti. Tako je cijenio kao otežavajuće okolnosti na strani optuženog J. I., da je Bosna i Hercegovina najsiromašnija zemlja u Evropi i da ima neuporedivo skromnije fondove za podsticaj u

poljoprivredi, iako se navedene okolnosti ne mogu cijeliti kao otežavajuće jer se ne odnose na ličnost optuženog i nisu posljedično vezana za predmetna krivična djela. Slijedom navedenog činjenica da optuženi J. I. nije osuđivan, njegove lične i porodične prilike (oženjen, otac troje djece), po ocjeni ovog suda za krivično djelo zloupotreba položaja ili ovlaštenja, za koje je propisan kazna zatvora najmanje tri godine, opravdavaju utvrđivanje blaže kazne od one koja je optuženom utvrđena u pobijanoj presudi. Međutim, imajući u vidu otežavajuće okolnosti koje je prvostepeni sud našao i cijelio na njegovoj strani i to: dužinu vremenskog perioda u kome su preduzimate inkriminisane radnje, brojnost tih radnji, izgubljeno povjerenje građana u rad državnih organa, dostavljanje od strane građana ..... anonimnih prijava vezano za inkriminisano postupanje optuženog J. I., posljedično čega su formirane radne grupa i održane tematske sjednice Vlade radi utvrđivanja osnovanosti prijava, te negativan revizorski izvještaj, koje okolnosti je i po nalaženju ovog suda prvostepeni sud pravilno cijelio kao otežavajuće, jer su te okolnosti posljedično vezane za postupanje optuženog, navedne olakšavajuće okolnosti, posebno da optuženi ranije nije osuđivan, ne mogu imati karakter osobito olakšavajućih okolnosti, koje bi predstavljale zakonski osnov, odnosno mogućnost za utvrđivanje manje kazne od zakonom propisane, ali po nalaženju ovog suda predstavljaju osnov da se optuženom utvrdi manja kazna za krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i članom 55. KZ FBiH, pa je ovaj sud djelimičnim uvažavanjem žalbe, optuženom J. I. za navedeno krivično djelo utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina i 6 (šest) mjeseci, nalazeći da je ta kazna primjerena težini učinjenog krivičnog djela, stepenu krivice optuženog, okolnostima pod kojima je djelo učinjeno, te jačini ugrožavanja povrede zaštićenog dobra, a utvrdio je kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, pravilno utvrđenu pobijanom presudom, za krivično djelo Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav 1. KZ FBiH u vezi sa članom 59. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama KZ FBiH, te je optuženom J. I. izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina, nalazeći da je ta kazna dovoljna i potrebna da bi se ostvarila svrha kažnjavanja propisana u članu 42. KZ FBiH, kako sa aspekta specijalne, tako i sa aspekta generalne prevencije. U izrečenu jedinstvenu kaznu zatvora optuženom je, u skladu sa odredbom člana 57. stav 1. KZ FBiH, uračunato vrijeme provedeno u pritvoru u periodu od 28.09.2015. do 18.06.2016. godine.

Neosnovano se u žalbi branioca optuženog Š. ističe da je optuženom izrečena prestroga kazna i da u toj kazni nisu došle do potpunog izražaja olakšavajuće okolnosti na strani optuženog, a na koje se poziva i pobijana presuda, kao i materijalne prilike optuženog.

Pravilno su utvrđene u pobijanoj presudi i obrazložene sve olakšavajuće okolnosti na strani optuženog S. Š., prvenstveno da je porodičan, otac četvoro djece, od kojih je jedno maloljetno, da ranije nije osuđivan, njegovo zdravstveno stanje i korektan odnos tokom postupka, kao i otežavajuće okolnosti i to dužina vremenskog perioda u kome su preduzimate inkriminisane radnje, brojnost tih radnji, izgubljeno povjerenje građana u rad državnih organa, dostavljanje od strane građana .... anonimnih prijava vezano za inkriminisano postupanje optuženih, posljedično čega su formirane radne grupa i održane tematske sjednice Vlade radi utvrđivanja osnovanosti prijava, te negativan revizorski izvještaj. Ovaj sud smatra, bez obzira što je prvostepeni sud neosnovano kao otežavajuće okolnosti cijelio da je Bosna i Hercegovina najsiromašnija zemlja u Evropi i da ima neuporedivo skromnije fondove za podsticaj u poljoprivredi, koje se okolnost nisu mogla

cijeniti kao otežavajuća jer se ne odnose na ličnost optuženog i nisu posljedično vezane za predmetna krivična djela, da su pojedinačno utvrđene kazne u pobijanoj presudi ovom optuženom i to: novačana kazna od .... KM za krivično djelo Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana iz člana 340. stav 1. KZ FBiH u vezi sa članom 59. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama KZ FBiH i kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, za krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1 i članom 33. i 55. KZ FBiH, pravilno utvrđene, te da mu je pravilno izrečena jedinstvena kazna i to kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i novčana kazna u iznosu od .... (.....) KM, koju je optuženi dužan platiti u jednakim mjesečnim ratama u roku od jedne godine, od dana pravosnažnosti presude, koja kazna i način plaćanja iste je i po nalaženju ovog suda srazmjerna imovnom stanju optuženog, te da je izrečena jedinstvena kazna potrebna i dovoljna mjera kazne za ostvarivanje svrhe kažnjavanja, propisane u odredbi člana 42. KZ FBiH.

Žalбом braniteljice optuženog J. I. prvostepena presuda se pobija i zbog mjere bezbjednosti zabrana vršenja poziva, aktivnosti ili funkcije, ali se ne daju razlozi za to, pa obzirom da je žalba izjavljena zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog povrede krivičnog zakona, ovaj sud je odluku o ovoj krivičnoj sankciji ispitao po službenoj dužnosti u smislu člana 323. ZKP FBiH, pa je našao da je opravdano izricanje mjere bezbjednosti zabrana vršenja dužnosti ministra na nivou Federacije BiH u trajanju od dvije godine, računajući od dana pravosnažnosti presude. Za odluku o izricanju navedene mjere bezbjednosti dati su valjani razlozi u pobijanoj presudi (strana 606. pasus drugi) prvenstveno sa aspekta svojstva optuženog J. I. u Ministarstvu ....., ... Vladi ....., krivičnih djela za koja je oglašen krivim tom presudom i okolnosti izvršenja tih krivičnih djela. Kako te okolnosti ukazuju na to da postoji opasnost da bi optuženi obavljajući tih službenih dužnosti, ponovo izvršio krivično djelo, to je nužno da mu se radi otklanjanja te opasnosti izrekne mjera zabrane vršenja poziva, aktivnosti ili funkcije u trajanju od 2 (dvije) godine, računajući od dana pravosnažnosti ove presude, s tim da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora, ne uračunava u vrijeme trajanja ove mjere bezbjednosti.

Po ocjeni ovog suda pravilno je prvostepeni sud od optuženih J. I. i S. Š. oduzeo imovinsku korist pribavljenu izvršenjem krivičnih djela i obavezao optužene da na ime imovinske koristi pribavljene izvršenjem krivičnih djela plate, optuženi J. I. iznos od .... KM i optuženi Š. iznos od .... KM u korist budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, sve u roku od 30 dana, od dana pravosnažnosti presude, a na osnovu odredbe člana 383. stav 4. KZ FBiH, jer je mjera oduzimanja imovinske koristi u skladu sa citiranim članom KZ FBiH obavezna, pa se neosnovano žalbama branilaca optuženih pobija prvostepena presuda i u ovom dijelu, budući da navedeni iznosi predstavljaju zbir novčanih iznosa koje su optuženi naplatili za sve radnje za koje su pobijanom presudom osuđeni. Iznos imovinske koristi koju je ostvario optuženi J. I. utvrđen je tako što je od ukupnog zbira protivpravne imovinske koristi navedenog u izmijenjenoj optužnici u iznosu od .... KM, odbijen iznos imovinske koristi koja je po pravosnažnim presudama oduzeta od osuđenih lica i to iznos od ... KM oduzet od S. Č. i iznos od ..... KM oduzet od M. Š., te iznos od .... KM koju imovinsku korist je po nalaženju prvostepenog suda ostvario osuđeni E. A. za radnje koje je on izvršio, te je odbijena imovinska korist navedena u tačkama: B.4. (u iznosu od .....KM) i B.11. (... KM) izmijenjene optužnice, jer je optuženi J. I. za taj dio izmijenjene optužnice oslobođen od optužbe, kao i iznos imovinske koristi koju je

ostvario optuženi S. Š.. Naime, utvrđeno je da je optuženi S. Š. ostvario imovinsku korist u iznosu od .... KM, kao pripadnik udruženja za vršenje krivičnih djela za radnje iz tačke B.5 izreke presude (tačka B.7. izmijenjene optužnice) iz koje proizilazi da je navedenim radnjama sebi pribavio imovinsku korist u iznosu od ... KM i tačka B.6. izreke presude (tačka B.8. izmijenjene optužnice) iz koje proizilazi da je navedenim radnjama sebi pribavio imovinsku korist u iznosu od .... KM. Slijedom navedenog pravilno je utvrđen u pobijanoj presudi da je ukupna imovinska korist koju je ostvario optuženi J. I. iznosi .... KM i imovinska korist koju je ostavrio optuženi S. Š. .... KM, odnosno utvrđeno je da je ukupna imovinska korist koju su optuženi J. I. kao organizator udruženja za vršenje krivičnih djela zloupotreba položaja ili ovlaštenja i pripadnici toga udruženja ostavirili ukupnu imovinsku korist u iznosu od ..... KM..

Žalbom braniteljice optuženog J. I. se pobija presuda i zbog odluke o troškovima krivičnog postupka. Ni ti prigovori žalbe nisu osnovani, jer je odredbom člana 199. stav 1. ZKP FBiH propisano da će sud kad optuženog oglašiti krivim obavezati ga da nadoknadi troškove krivičnog postupka. Mogućnost da optuženi bude oslobođen plaćanja troškova postupka propisana je u odredbi člana 199. stav 4. ZKP FBiH. Iz pobijane presude vidi se da je sud imajući u vidu složenost i dužinu trajanja krivičnog postupka, optužene obavezao da na ime paušala plate sudu iznos od po .... KM, kao i troškove krivičnog postupka, s tim što će visinu odrediti posebnim rješenjem u smislu odredbe člana 200. stav 2. ZKP FBiH, jer u vrijeme donošenja prvostepene presude sud nije raspolagao podacima koji su mu potrebni za utvrđivanje visine troškova. U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude nisu izvođeni dokazi odbrane iz kojih bi se moglo zaključiti da optuženi nije u mogućnosti platiti troškove postupka, a u prvostepenom postupku je učinjeno nespornim da je optuženi srednjeg imovnog stanja, tako da je optuženi, po mišljenju ovog suda, u mogućnosti da plati sudski paušal koji mu je odmjeran, te troškove čija visina će biti utvrđena posebnim rješenjem, bez štete za izdržavanje sebe i svoje porodice.

Prvostepenu presudu zbog odluke o troškovima postupka pobija i branilac optuženog Š., ali taj žalbeni razlog nije obrazložio, pa ga ovaj sud nije ni mogao ispitati.

Slijedom svega navedenog, ovaj sud je temeljem člana 328. ZKP FBiH žalbu branioca optuženog S. Š. odbio kao neosnovanu i prvostepenu presudu u odnosu na ovog optuženog potvrdio, dok je na osnovu člana 329. stav 1. istog zakona djelimično uvažio žalbu branioca optuženog J. I. i po službenoj dužnosti povodom žalbe optuženog J. I. u smislu člana 323. ZKP FBiH preinačio pobijanu presudu u odluci o kazni, kao u izreci ove presude.

Zapisničarka
Senka Herić,s.r.

Predsjednica vijeća
Nidžara Zlotrg,s.r.